

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მიმდინარე ეკონომიკური ტენდენციები

ივლისი, 2019

*პუბლიკაცია მომზადებულია მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის
დეპარტამენტის მიერ.*

პუბლიკაციაში მოყვანილი ანალიტიკური ინფორმაცია არ წარმოადგენს ოფიციალურ სტატისტიკას

შინაარსი

რეალური სექტორი 3

მოლიანი შიდა პროდუქტი	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ფასების დონე	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ბიზნეს სექტორი.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
უმუშევრობის დონე.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

საგარეო სექტორი 5

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
საგარეო ვალი	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
საგარეო ვაჭრობა	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ტურიზმი.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ფულადი გზავნილები	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
გაცვლითი კურსი.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

ფისკალური სექტორი..... 16

2018 წლის ბიუჯეტი	16
2019 წლის ბიუჯეტის აღწერა	16
ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები.....	17
დღგ-ს ავტომატური დაბრუნების სისტემა.....	17
მთავრობის ვალი.....	17

მონეტარული სექტორი 18

კერძო სექტორის დოლარიზაცია.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
სესხების მიმოხილვა	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
დეპოზიტების მიმოხილვა.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
საპროცენტო განაკვეთები	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

რეიტინგები ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

მიმდინარე წლის
თებერვალში სარეიტინგო
სააგენტო FitchRatings-მა
საქართველოს სუვერენული
საკრედიტო რეიტინგი „BB-“-
დან „BB“ ნიშნულამდე
გაზარდა სტაბილური
პერსპექტივით, ხოლო
აპრილში სარეიტინგო
სააგენტო S&P-მ
საქართველოს რეიტინგის
პერსპექტივა „BB-“
სტაბილურიდან „BB-“
პოზიტიურამდე
გააუმჯობესა (გვ.**Error!**
Bookmark not defined.);

2019 წლის პირველ
კვარტალში მიმდინარე
ანგარიშის დეფიციტი
გაუმჯობესდა და 6.2
პროცენტი შეადგინა. 2018
წლის მესამე კვარტალში,
საქართველოს ისტორიაში
პირველად, დაფიქსირდა
მიმდინარე ანგარიშის
დადებითი ბალანსი
(გვ.**Error! Bookmark not
defined.**);

2019 წლის პირველ
კვარტალში ეკონომიკური
ზრდა 4.9 პროცენტზე
დაფიქსირდა (გვ.**Error!**
Bookmark not defined.);

2018 წელს უმუშევრობის
დონე წინა წელთან
შედარებით 1.2 პუნქტით
შემცირდა და 12.7 პროცენტი
შეადგინა (გვ.**Error! Bookmark
not defined.**);

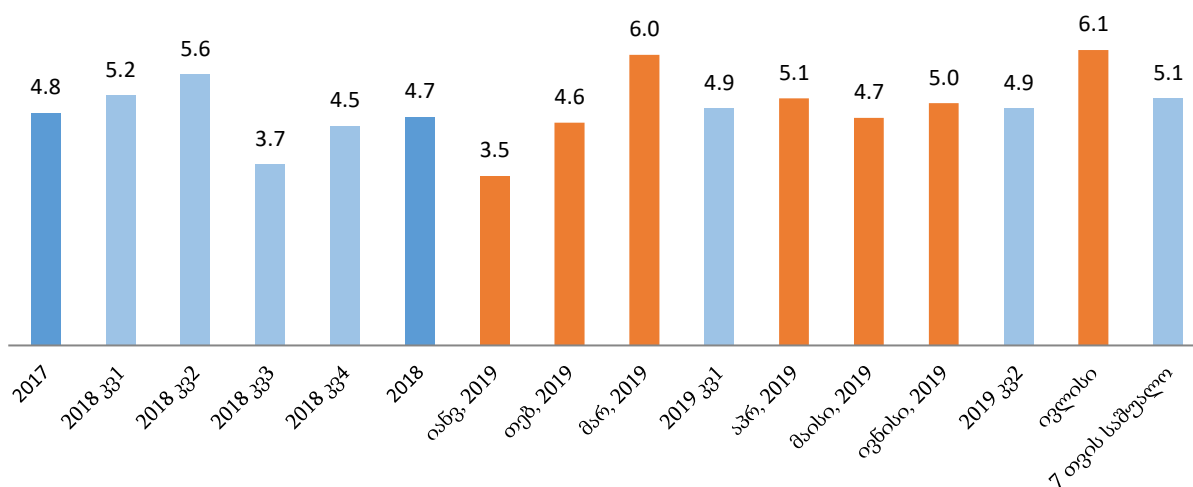
რეალური სექტორი

მთლიანი შიდა პროდუქტი

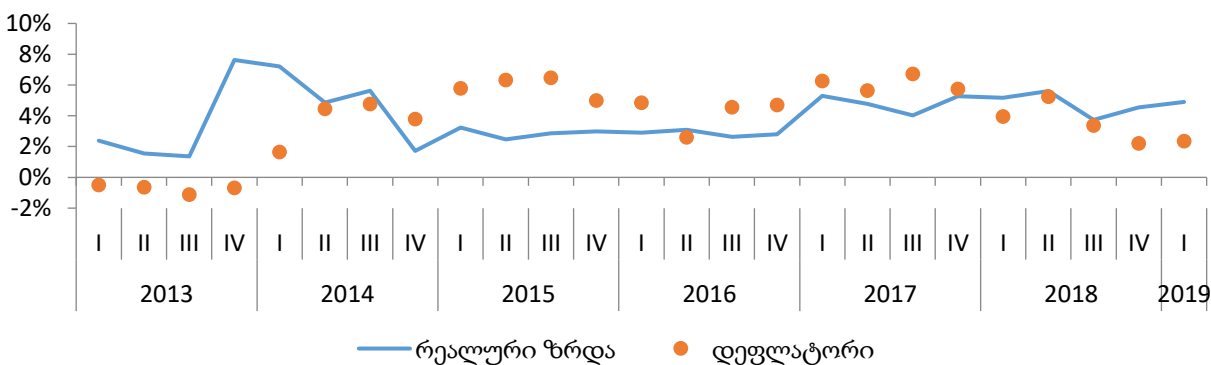
ეკონომიკური ზრდა

2018 წელი ეკონომიკური აქტივობის მზარდი ტრენდით დაიწყო და წინასწარი შეფასებით, ეკონომიკური ზრდა 4.7 პროცენტზე აღინიშნა. 2019 წლის იანვარში ეკონომიკურმა ზრდამ 3.5 პროცენტი შეადგინა, თებერვალში - 4.6 პროცენტი, მარტში - 6.0 პროცენტი, 2019 წლის პირველი კვარტლის ზრდა 4.9 პროცენტზე დაფიქსირდა. 2019 წლის მეორე კვარტლის ეკონომიკურმა ზრდამ შეადგინა 4.9 პროცენტი. 2019 წლის ივლისში ეკონომიკურმა ზრდამ 6.1 პროცენტი შეადგინა, ხოლო 2019 წლის პირველი შვიდი თვის საშუალო რეალური ზრდა გაუტოლდა 5.1 პროცენტს.

ეკონომიკური ზრდა (%)

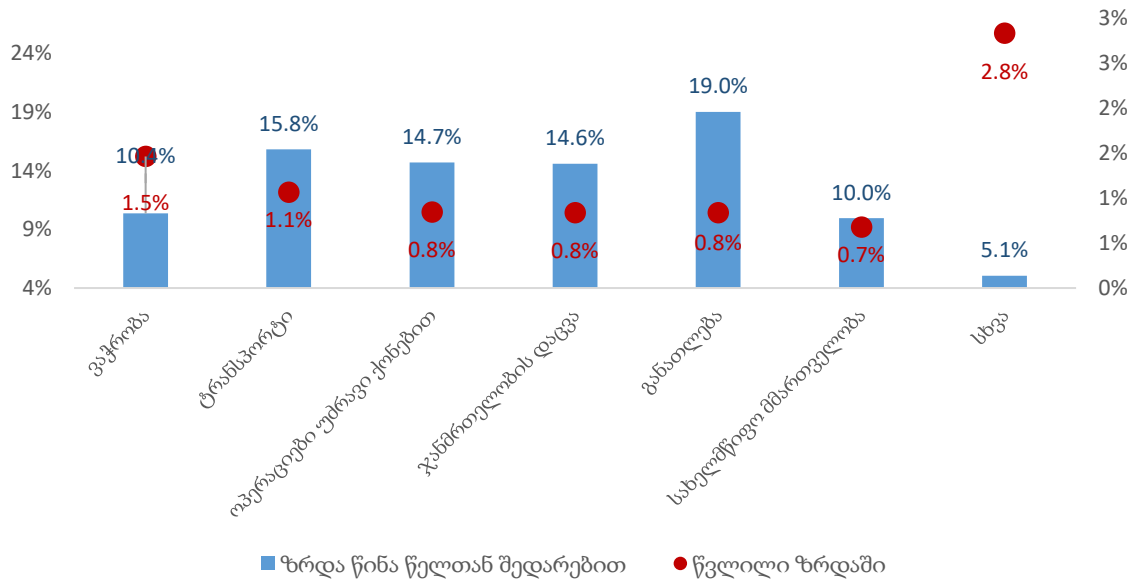

მშპ-ს რეალური ზრდა და დეფლატორი

2018 წლის განმავლობაში მაღალი ზრდა შეინიშნებოდა შემდეგ სექტორებში: ვაჭრობა, დამამუშავებელი მრეწველობა, ოპერაციები უძრავი ქონებით, მომსახურების გაწევა, ტრანსპორტი და საფინანსო საქმიანობა. 2019 წლის პირველ კვარტალში კი ზრდა დაფიქსირდა განათლების, სასტუმროები და რესტორნების, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის სექტორებში. ხოლო 2019 წლის ივლისში ზრდა დაფიქსირდა მშენებლობაში, დამამუშავებელ მრეწველობაში, ვაჭრობაში, უძრავი ქონებით ოპერაციებისა და მომხმარებლისათვის სხვა მომსახურების გაწევის დარგში.

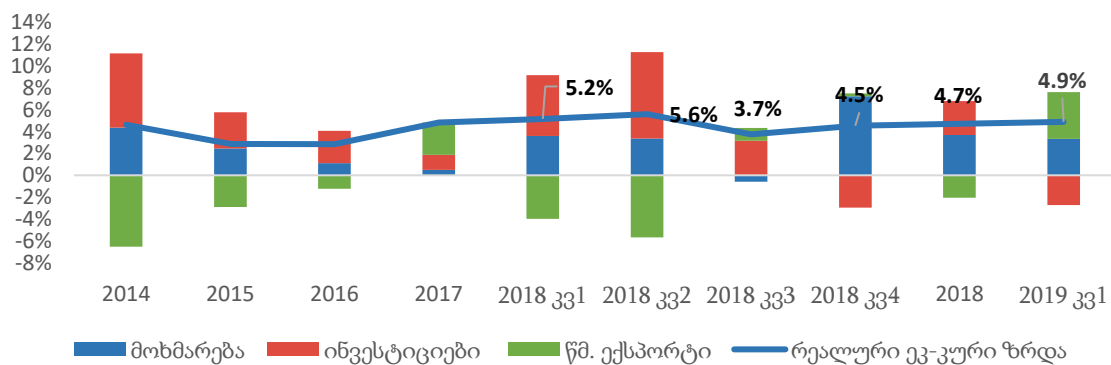
სექტორების ზრდა (2019 I კვ)

ეკონომიკური ზრდის სტრუქტურა

2018 წელს ეკონომიკურ ზრდაში ძირითადი წვლილი ინვესტიციებმა და მარაგების ცვლილებამ შეიტანა. წმინდა ექსპორტის წილი 2018 წლის პირველ ნახევარში უარყოფითი იყო 2017 წლისგან განსხვავებით, რაც გამოწვეული იყო იმპორტის მნიშვნელოვანი ზრდით ექსპორტთან შედარებით. მესამე კვარტალში წმინდა ექსპორტი კვლავ გაუმჯობესდა და დადებითი წვლილი შეიტანა ზრდაში. 2018 წლის 4.7 პროცენტთან ეკონომიკურ ზრდაში ძირითადი წვლილი შეიტანა მოხმარებამ (3.7 პროცენტი) და ინვესტიციებმა და მარაგების ცვლილებამ (3.1 პროცენტი), ხოლო წმინდა ექსპორტის წვლილი უარყოფითი იყო. 2019 წლის პირველ კვარტალში ეკონომიკურ ზრდაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა წმინდა ექსპორტმა, რაც გამოწვეულია ექსპორტის გაუმჯობესებით. ამასთან, 2018 წლისგან განსხვავებით, ინვესტიციების წვლილი ეკონომიკურ ზრდაში უარყოფითი იყო. საშუალოვადიან პერიოდში მოსალოდნელია, რომ კვლავ წმინდა ექსპორტი იქნება ეკონომიკური ზრდის მამოძრავებელი. ასევე, მოსალოდნელია, რომ მსოფლიო ეკონომიკის გაჯანსაღება ვაჭრობით იყოს გამოწვეული. ზრდის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი იქნება ინვესტიციები. ამასთან, განხორციელებული რეფორმები ორიენტირებულია ქვეყანაში დანაზოგებისა და ინვესტიციების ზრდაზე.

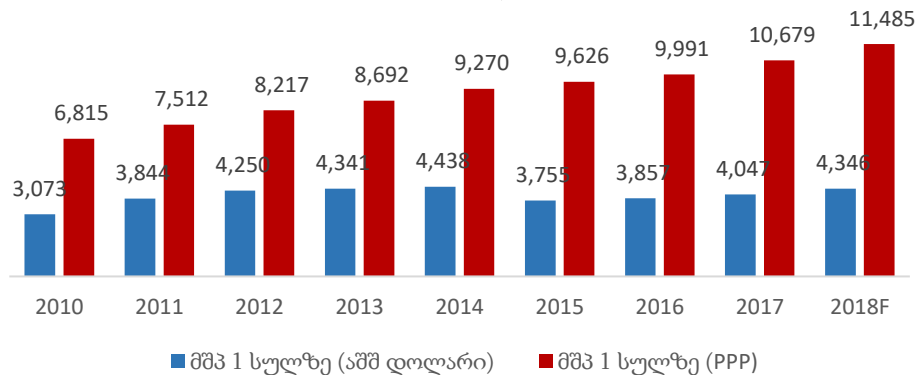
ეკონომიკური ზრდის დეკომპოზიცია

მშპ ერთ სულ მოსახლეზე

მოლიანი შიდა პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე მზარდი ტემპით ხასიათდება. წინასწარი შეფასებით, 2018 წელს მშპ ერთ სულ მოსახლეზე 11 014 ლარს (4 346 აშშ დოლარი) შეადგენს. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, მსყიდველობითუნარიანობის პარიტეტის (PPP) მიხედვით მშპ ერთ სულ მოსახლეზე 11 485 აშშ დოლარს შეადგენს.

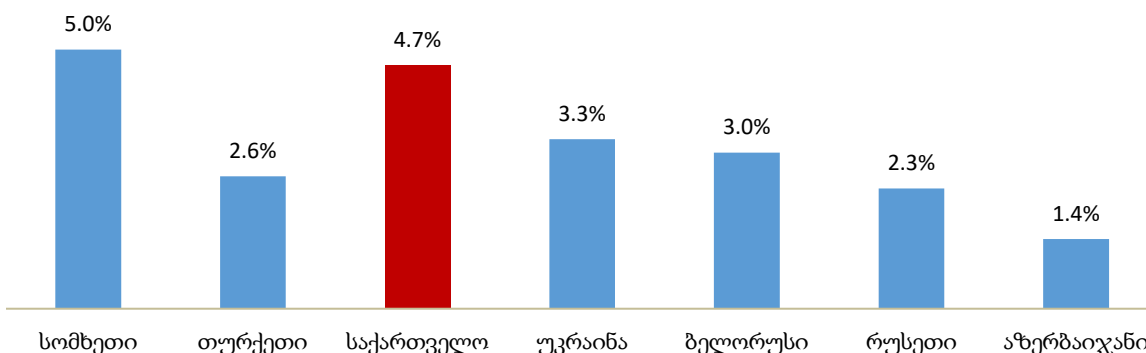
მშპ 1 სულზე

ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში

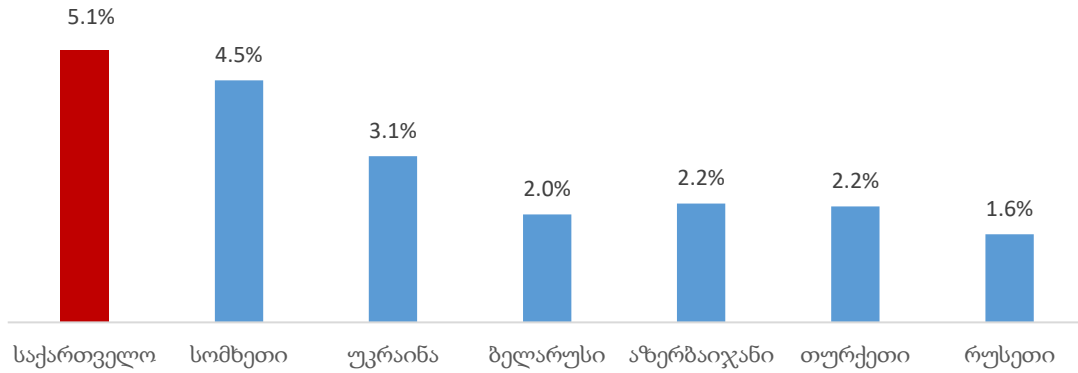
ბოლო წლებში, მიუხედავად ეკონომიკური აქტივობის შენელებისა, საქართველოს ეკონომიკური ზრდა პარტნიორ ქვეყნებთან შედარებით უფრო მაღალი იყო. საქართველომ აჩვენა მნიშვნელოვანი მდგრადობა 2014-2016 წლებში რეგიონში არსებული ზრდის შენელების ფონზე. აღნიშნულ პერიოდში, საქართველოს ეკონომიკა საშუალოდ 3.4 პროცენტით იზრდებოდა (4.6 პროცენტი 2014 წელს, 2.9 პროცენტი 2015 წელს და 2.8 პროცენტი 2016 წელს), მაშინ, როცა მეზობელ ქვეყნებში უარყოფითი ეკონომიკური ზრდა დაფიქსირდა. 2017 და 2018 წლებში დაფიქსირდა მაჩვენებლის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება, და ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელობა განისაზღვრა 4.8 და 4.7 პროცენტით შესაბამისად. საგარეო შოკების მიმართ მაკროეკონომიკური პოლიტიკის თანმიმდევრულმა რეაქციამ საქართველოს ეკონომიკა რეგიონში ერთ-ერთ მოწინავე ქვეყნად აქცია.

ეკონომიკური ზრდა, 2018 წელი

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, საქართველო კვლავ შეინარჩუნებს მოწინავე პოზიციას რეგიონში საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკური ზრდის კუთხით. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, საქართველოს ეკონომიკური ზრდის საშუალოვადიანი პროგნოზი 2019-2024 წლებში 5.1 პროცენტს შეადგენს, რაც მნიშვნელოვნად აღემატება რეგიონში ქვეყნების ზრდას.

რეალური მშპ-ს საშუალო ზრდა 2019-2024

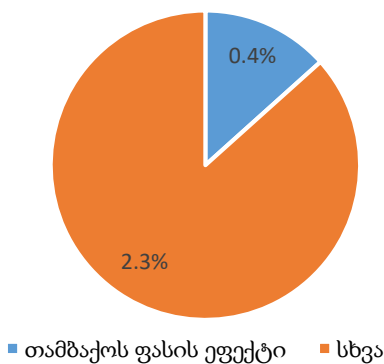
ფასების დონე

საქართველოს ეროვნული ბანკი ახორციელებს ინფლაციის თარგეთირების რეჟიმს. 2018 წლისთვის, აქციზის გადასახადის ეფექტის ამოწურვის შემდეგ ინფლაციის დონემ დასტაბილურება დაიწყო და მიზნობრივი 3 პროცენტის გარშემო მერყეობდა. 2019 წლის ივლისის მონაცემებით, ინფლაციის დონემ 4.6 პროცენტი შეადგინა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, რაც მიზნობრივ ინფლაციაზე მაღალია. საბაზო¹ ინფლაცია კი შესაბამის პერიოდში 3.4 პროცენტზე დაფიქსირდა.

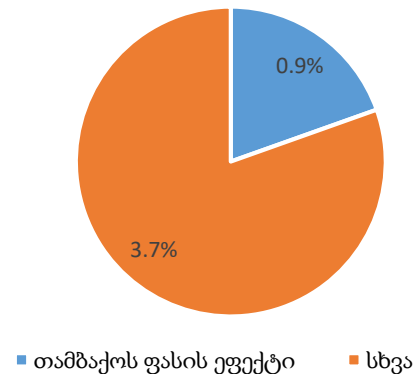
2018 წელს საშუალო წლიურმა ინფლაციამ 2.6 პროცენტი შეადგინა, რაც არსებულ 3 პროცენტთან მიზნობრივ დონეზე ნაკლებია. რაც შეეხება 2017 წელს, წლიური ინფლაცია 6.0 პროცენტს შეადგენდა, რაც მიზნობრივ 4 პროცენტთან მაჩვენებელზე მაღალია. თუმცა, მიზნობრივიდან აღნიშნული გადახრა მომდინარეობდა ერთჯერადი ფაქტორებიდან, რაც დაკავშირებული იყო 2017 წელს განხორციელებული ფისკალური რეფორმის შედეგად აქციზის გადასახადის ცვლილებასთან (თამბაქოზე, საწვავსა და ავტომობილებზე). საბაზო ინფლაცია მთელი წლის განმავლობაში მიზნობრივის გარშემო მერყეობდა.

აქციზის განაკვეთის ცვლილების ეფექტი ასევე ასახული იქნება 2019 წლის ინფლაციაზე. თამბაქოს ფასის ცვლილების ეფექტი 2019 წლის ივლისის ინფლაციაში 0.9 პუნქტს შეადგენს.

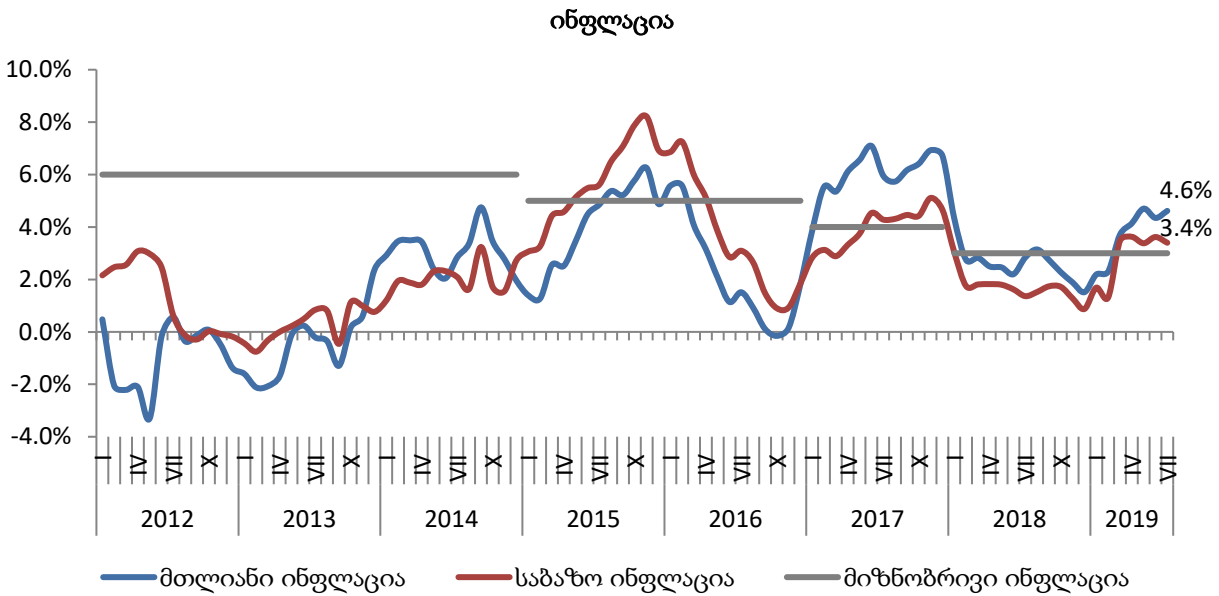
საშუალო ინფლაცია, 2018 წელი

ინფლაცია, 2019 ივლისი

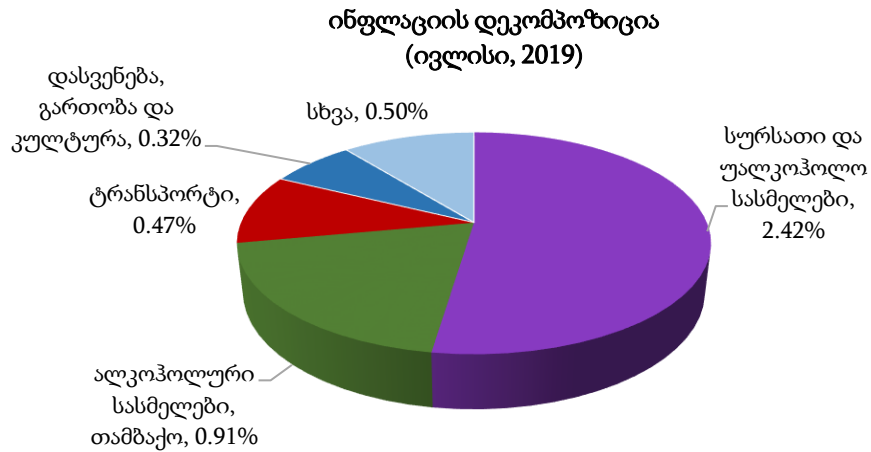
¹ არასასურსათო ინფლაცია, ენერგომატარებლების გარეშე

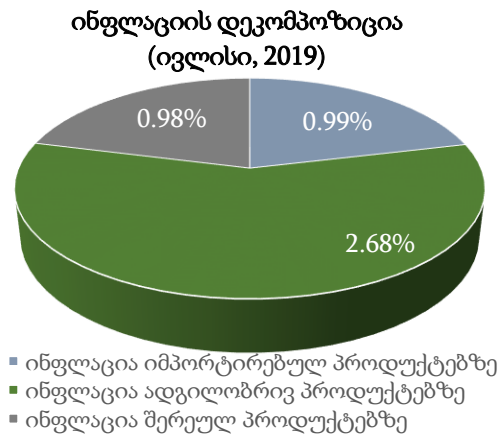
წლიური ინფლაციის ფორმირებაზე 2019 წლის ივლისში ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფებზე²:

- სურსათი და უალკოჰოლო სასმელები: ჯგუფში ფასები გაიზარდა 7.9 პროცენტით, რაც წლიურ ინფლაციაზე 2.33 პროცენტული პუნქტით აისახა. ფასები მომატებულია შემდეგ ქვეჯგუფებზე: თევზეული (15.0 პროცენტი), ბოსტნეული და ბალჩეული (15.0 პროცენტი), პური და პურპროდუქტები (12.2 პროცენტი), შაქარი, ჯემი და სხვა ტკბილეული (9.2 პროცენტი), ხორცი და ხორცის პროდუქტები (6.9 პროცენტი), რძე, ყველი და კვერცხი (6.5 პროცენტი), ასევე მინერალური და წყაროს წყალი (4.2 პროცენტი). ამასთან, ფასები შემცირდა ხილსა და ყურძენზე (-0.9 პროცენტი);
- ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო: ფასები გაიზარდა 13.7 პროცენტით, რაც 0.92 პროცენტული პუნქტით აისახა წლიური ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე. ფასები მომატებულია თამბაქოს ნაწარმზე (29.1 პროცენტი);
- ტრანსპორტი: ჯგუფში დაფიქსირდა ფასების 3.9 პროცენტული მატება, რაც 0.48 პროცენტული პუნქტით აისახა ინფლაციის მთლიან მაჩვენებელზე. ჯგუფში ფასები გაიზარდა სატრანსპორტო საშუალებების შეძენაზე (6.8 პროცენტი), პირადი სატრანსპორტო საშუალებების ექსპლუატაციაზე (4.1 პროცენტი) და სატრანსპორტო მომსახურებაზე (2.7 პროცენტი);
- დასვენება, გართობა და კულტურა: ფასები გაზრდილია 5.6 პროცენტით, შესაბამისად, ჯგუფის წვლილმა წლიურ ინდექსში 0.32 პროცენტული პუნქტი შეადგინა. ფასები გაიზარდა გასართობ და კულტურულ მომსახურებაზე (6.5 პროცენტი);
- ჯანმრთელობის დაცვა: ფასები მომატებულია 3.5 პროცენტით, რაც 0.29 პროცენტული პუნქტით აისახა მთლიანი ინდექსის ზრდაში. ფასები გაიზარდა ქვეჯგუფებზე: სამედიცინო პროდუქტთა, აპარატურა და მოწყობილობა (4.9 პროცენტი), ამბულატორიული სამედიცინო მომსახურება (3.4 პროცენტი) და საავადმყოფოების მომსახურება (1.7 პროცენტი).

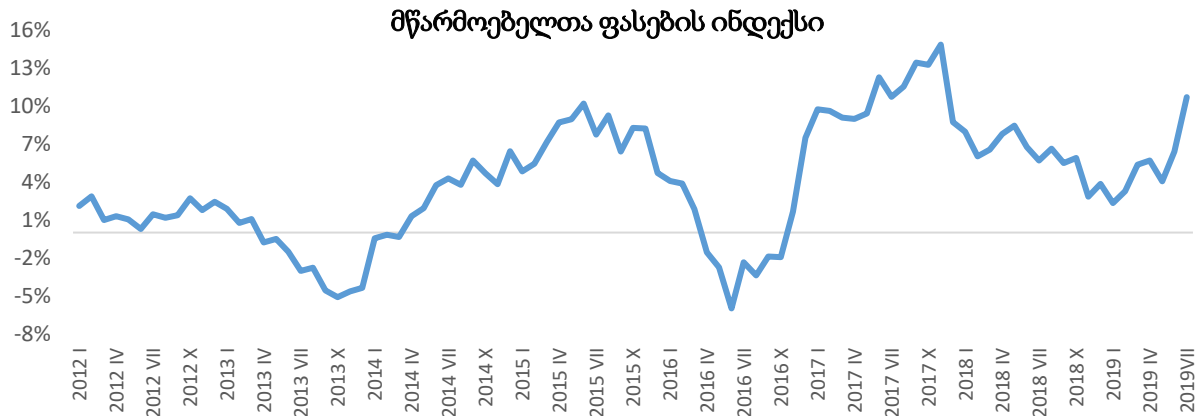
² წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

2019 წლის ივლისის ინფლაციის დეკომპოზიცია ადგილობრივი და იმპორტირებული ინფლაციების მიხედვით შემდეგნაირია: ადგილობრივი ინფლაცია - 2.7 პროცენტი, იმპორტირებული ინფლაცია - 1.0 პროცენტი, ხოლო შერეული - 1.0 პროცენტი.

2019 წლის ივლისში, სამრეწველო პროდუქციის მწარმოებელთა ფასების ინდექსის (PPI) ცვლილება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით შეადგინა შეადგინა 10.7 პროცენტი და ძირითადად გამოწვეულია დამამუშავებელი მრეწველობის პროდუქციაზე და სამთომომოვებითი მრეწველობისა და კარიერების დამამუშავების პროდუქციის ჯგუფზე ფასების გაზრდით. 2018 წელს საშუალოწლიური სამრეწველო პროდუქციის მწარმოებელთა ფასების ინდექსი 6.2 პროცენტზე დაფიქსირდა.

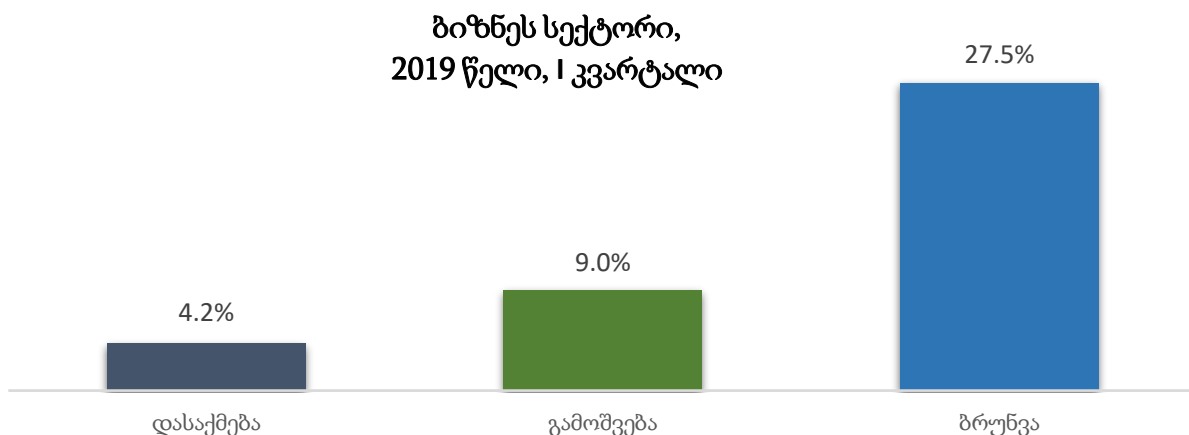
წლიური ინდექსის ფორმირებაზე 2019 წლის ივლისში ძირითადი გავლენა იქონია ფასების ცვლილებამ შემდეგ ჯგუფზე:

- დამამუშავებელი მრეწველობის პროდუქცია: ფასები გაიზარდა 12.0 პროცენტით, რამაც მთლიანი ინდექსის ზრდაზე 9.59 პროცენტული პუნქტით მოახდინა გავლენა. ფასების ზრდა დაფიქსირდა კვების პროდუქტებზე, სასმელებსა და თამბაქოს ნაწარმზე (12.1 პროცენტი), ძირითად ლითონებსა და ლითონის მზა ნაწარმზე (16.1 პროცენტი), ასევე ცელულოზაზე, ქაღალდსა და ქაღალდის ნაწარმზე (35.5 პროცენტი);
- სამთომომპოვებითი მრეწველობისა და კარიერების დამუშავების პროდუქცია: ფასები გაიზარდა 19.3 პროცენტით, რაც მთლიანი ინდექსის ცვლილებაზე 1.25 პროცენტული პუნქტით აისახა;
- ელექტროენერგია, აირი, ორთქლი და ცხელი წყალი: დაფიქსირდა ფასების 1.4 პროცენტის კლება, რამაც -0.13 პროცენტული პუნქტით იქონია გავლენა მთლიანი ინდექსის წლიურ ცვლილებაზე.

ბიზნეს სექტორი

კერძო სექტორის ისტორიულად წარმმართველი როლი უჭირავს ეკონომიკურ ზრდაში და აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2018 წელსაც.

ბიზნეს სექტორის ბრუნვის მოცულობა 2018 წელს, გასულ წელთან შედარებით, 19.5%-ით გაიზარდა. პროდუქციის გამოშვება 10.5%-ით, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა გაზრდილია 3.7%-ით (ანუ 24,457-ით), სულ დასაქმებულთა რაოდენობამ 684,517 ადამიანი შეადგინა. 2019 წლის პირველ კვარტალში ბიზნეს სექტორის ბრუნვა 27.5%-ით არის გაზრდილი, პროდუქციის გამოშვება 9.0%-ით, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა 4.2%-ით გაიზარდა და 663,804 ადამიანი შეადგინა.

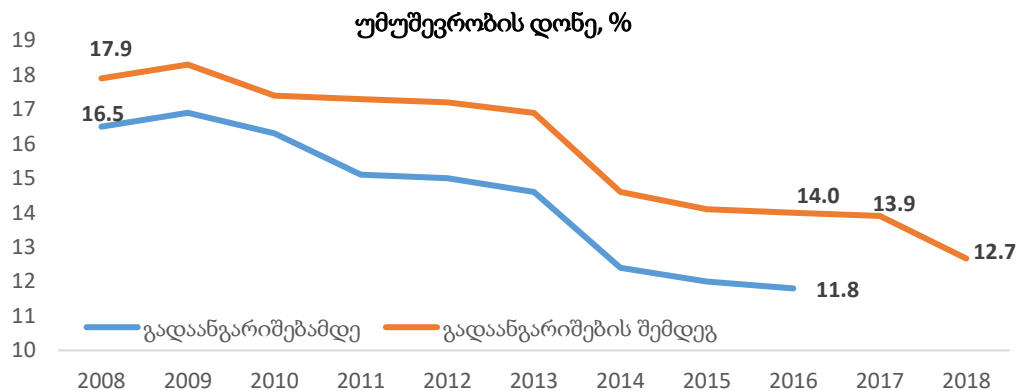

უმუშევრობის დონე

2018 წლისთვის უმუშევრობის დონემ 12.7 პროცენტი შეადგინა, რაც ბოლო წლების განმავლობაში ყველაზე დაბალ ნიშნულს წარმოადგენს. 2017 წელს უმუშევრობა 13.9 პროცენტზე იყო დაფიქსირებული. 2019 წლის პირველ კვარტალში უმუშევრობის მაჩვენებელმა შეადგინა 18,8 პროცენტი, ხოლო მეორე კვარტალში მაჩვენებელი დაფიქსირდა 11,4 პროცენტზე.

აღსანიშნავია, რომ 2014 წელს მოსახლეობის აღწერის შედეგად შეიცვალა მოსახლეობის რაოდენობა კლების მიმართულებით. გადაანგარიშმა სამუშაო ძალის მაჩვენებლებიც, რამაც ცვლილება გამოიწვია ასევე უმუშევრობის დონეში. გადაანგარიშებით მიღებული უმუშევრობის დონე უფრო მაღალია, თუმცა ტენდენცია მაინც იგივეა და 2017-2018 წლებში შეინიშნება უმუშევრობის კლება.

2018 წლის მდგომარეობით, უმუშევრობის დონე 12.7 პროცენტს შეადგენდა. მათ შორის, უმუშევრობა ქალაქად შეადგენდა 19.3 პროცენტს, ხოლო სოფლად - 5.8 პროცენტს. 2019 წლის მეორე კვარტლის მონაცემებით, უმუშევრობა ქალაქად შეადგენდა 17.5 პროცენტს, ხოლო სოფლად - 5.1 პროცენტს. უმუშევრობის ყველაზე მაღალი დონით 15-24 და 25-34 ასაკობრივი ჯგუფები გამოირჩევა.

საგარეო სექტორი

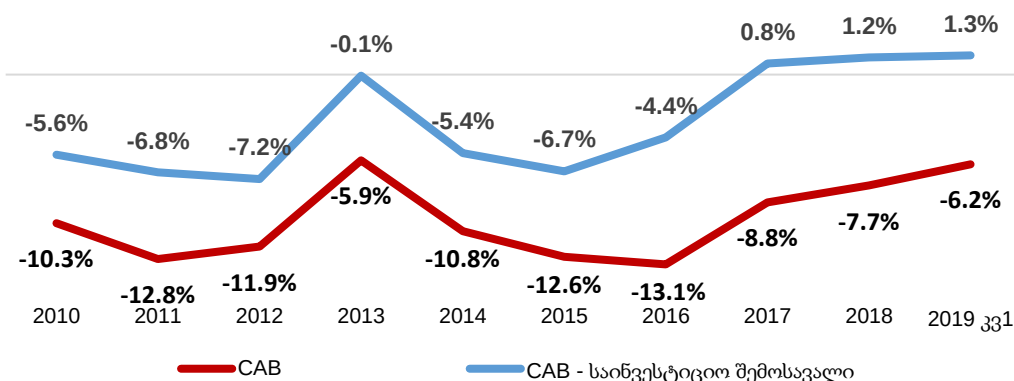
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

მიმდინარე ანგარიშის მაღალი დეფიციტი საქართველოს ეკონომიკის მოწყვლადობის ერთ-ერთ მთავარ წყაროს წარმოადგენს. ამიტომ, საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა რეფორმები დანაზოგების წასახალისებლად, მწარმოებლობისა და ექსპორტის ზრდისთვის და დანაზოგები-ინვესტიციების „გეპ“-ის თანდათანობით დასახურად, რაც დაბალანსებულ მიმდინარე ანგარიშს გულისხმობს.

2019 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 6.2 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას წარმოადგენს. დეფიციტის შემცირება ძირითადად გამოწვეულია საქონლის ბალანსის უარყოფითი საღდოს შემცირებით, რაც ექსპორტის გაუმჯობესებამ გამოიწვია.

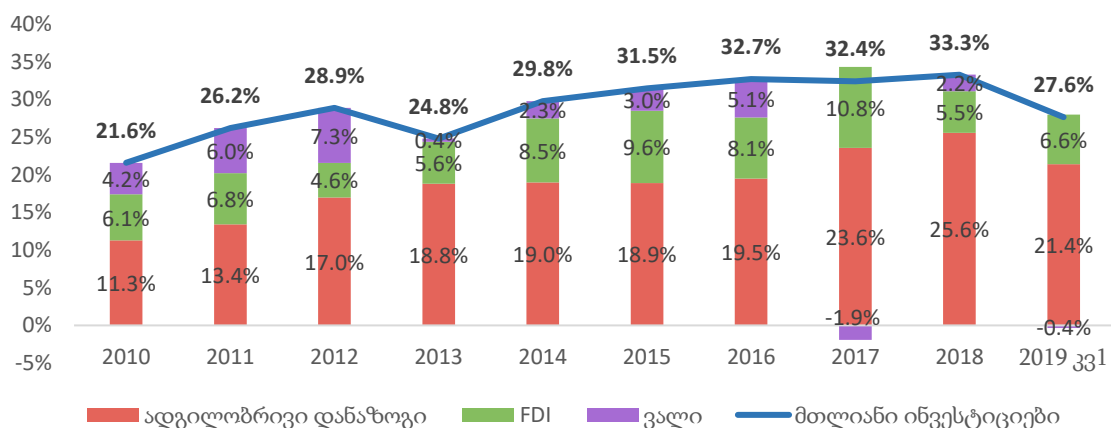
2017 წელს დაწყებული მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შემცირების ტენდენცია 2018 წელსაც შენარჩუნდა: 2018 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 11.9 პროცენტი შეადგინა, მეორე კვარტალში - 8.8 პროცენტი, მესამე კვარტალში დაფიქსირდა მიმდინარე ანგარიშის პროფიციტი 0.2 პროცენტზე, რაც ისტორიულად საუკეთესო მაჩვენებელია, ხოლო მეოთხე კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 10.9 პროცენტი შეადგინა. შესაბამისად, 2018 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი 7.7 პროცენტამდე შემცირდა. აღნიშნული გაუმჯობესება გამოწვეულია მომსახურების ბალანსის დადებითი საღდოს მნიშვნელოვანი ზრდით.

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)

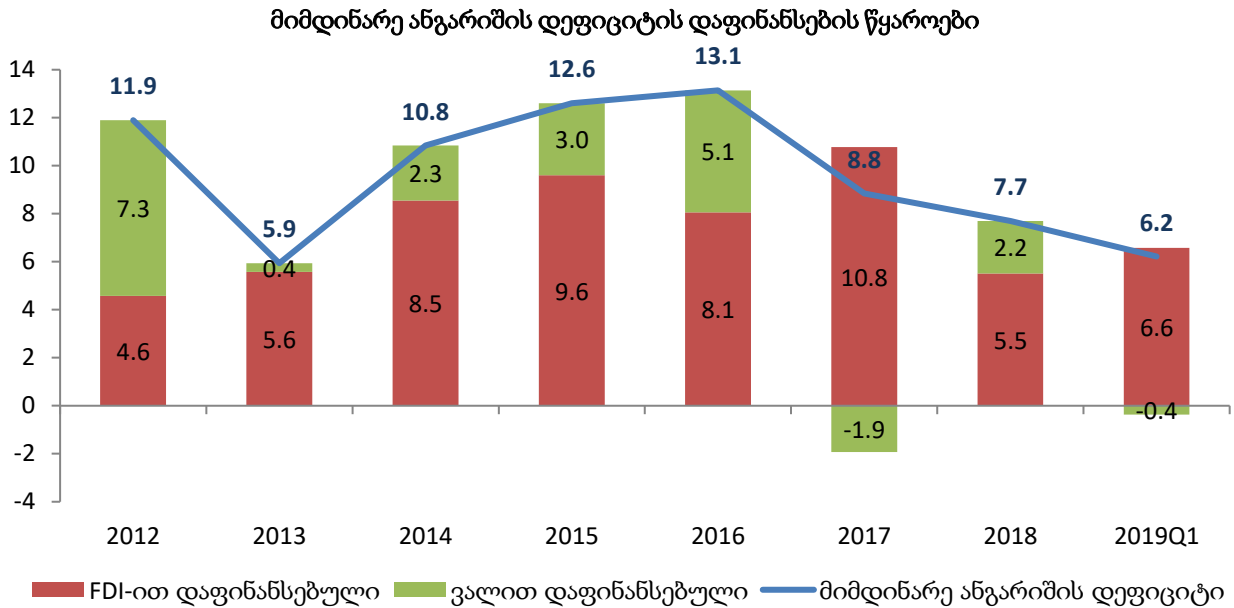

მნიშვნელოვანია, რომ ბოლო წლებში დეფიციტის გაუმჯობესება გამოწვეულია დანაზოგების ზრდით, რასაც ხელი შეუწყო 2017 წლიდან ამოქმედებულმა მოგების გადასახადის რეფორმამ. რეფორმის ფარგლებში, რეინვესტირებული მოგება გათავისუფლდა მოგების გადასახადით დაბეგვრისგან. 2019 წლის პირველ კვარტალში შედარებით შემცირებულია დანაზოგებისა და ვალის წილი ინვესტიციების დაფინანსებაში.

ადგილობრივი ინვესტიციების დაფინანსება

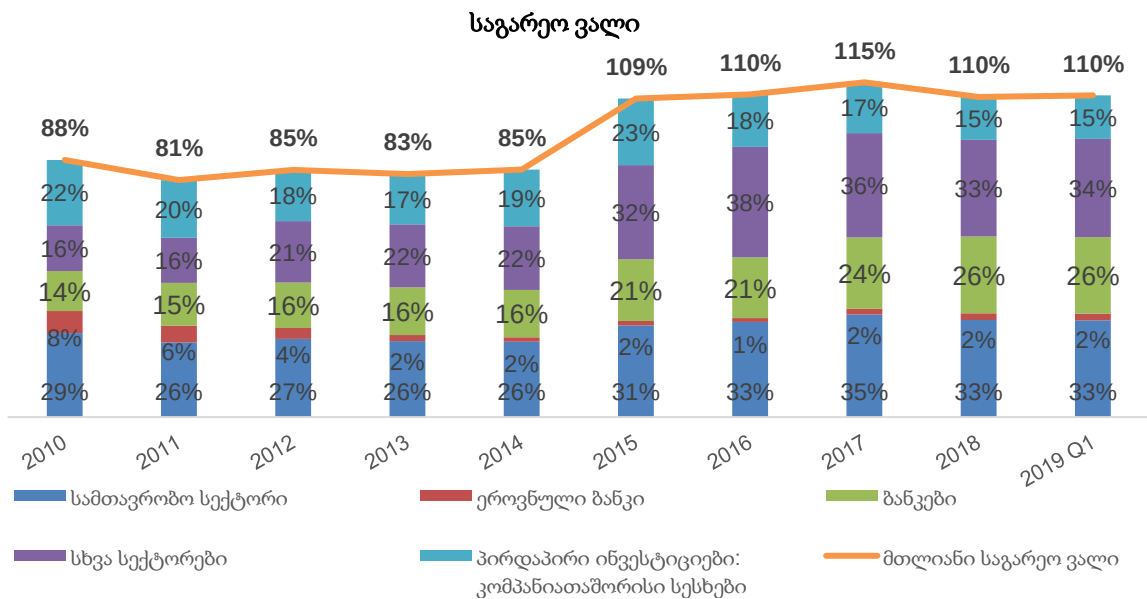
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება ხდება ვალით და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით. დეფიციტის ვალით დაფინანსება გულისხმობს ახალი ვალის აღებას და შესაბამისად, უფრო მეტი ხარჯის გაწევას ვალის მომსახურებაზე. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია, რომ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის ხარჯზე განხორციელდეს. საქართველოში ბოლო პერიოდში გაუმჯობესებულია მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების სტრუქტურა და 2017 წელს დეფიციტი მთლიანად იყო პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსებული. 2018 წლის მესამე კვარტალში, ადგილი ჰქონდა მიმდინარე ანგარიშის დადებით სალდოს 0.2 პროცენტის ოდენობით, ხოლო დეფიციტის დაფინანსების კუთხით პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 6.3 პროცენტის წილი შეიტანა, ხოლო ვალით დაფინანსების საჭიროების არარსებობის გამო ვალის წილმა დაფინანსებაში უარყოფითი მაჩვენებელი, - 6.6 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებაა ბოლო წლების მანძილზე. რაც შეეხება 2018 წლის მთლიან მაჩვენებელს, დეფიციტი დაფინანსებულია როგორც პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით, ასევე - ვალით, რაც 2019 წლის პირველ კვარტალთან შედარებით განსხვავებულ სტრუქტურას იძლევა. კერძოდ, მიმდინარე წლის პირველ სამ თვეში დეფიციტი დაფინანსებულია მხოლოდ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით, რომლის სიჭარბემ დეფიციტის შედარებით ვალის გარკვეული ნაწილის დაფარვის შესაძლებლობა გააჩინა.

საგარეო ვალი

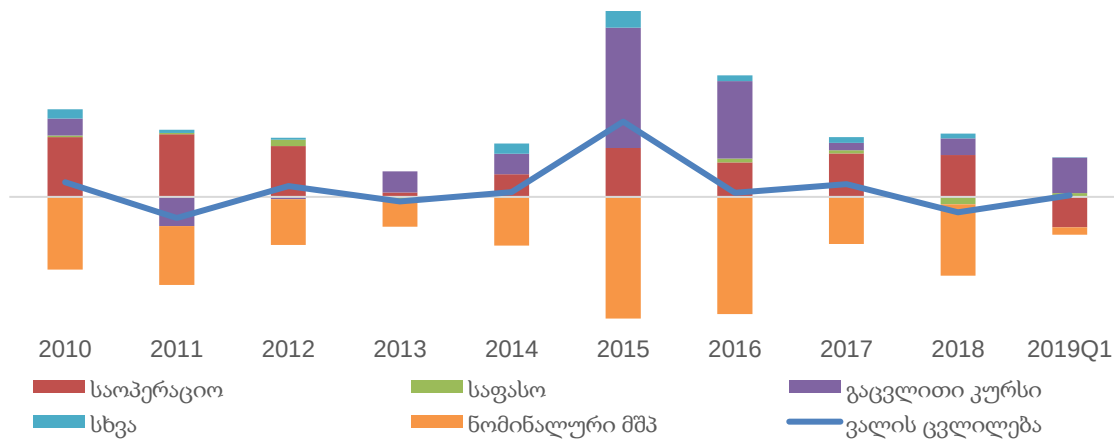
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტთან ერთად, საქართველოს ეკონომიკის დამატებით სისუსტედ საგარეო ვალი მიიჩნევა, რაც კვლავ რჩება მოწყვლადობის ძირითად წყაროდ. საგარეო ვალი შედგება როგორც სამთავრობო სექტორის ვალისგან, ასევე - კომერციული და ეროვნული ბანკის საგარეო ვალისგან და კომპანიათაშორისი სესხებისგან.

2018 წელს მთლიანი საგარეო ვალი შემცირდა წინა წელთან შედარებით და მთლიანი შიდა პროდუქტის 110 პროცენტი შეადგინა, ხოლო 2017 წელს მთლიანი შიდა პროდუქტის 115 პროცენტი იყო. შემცირება ძირითადად გამოწვეულია სამთავრობო სექტორის ვალის შემცირებითა და კომპანიათაშორისი სესხების კლებით. 2019 წლის პირველ კვარტალში საგარეო ვალი მთლიანი შიდა პროდუქტის 110 პროცენტზე შენარჩუნდა.

საგარეო ვალის ცვლილების დეკომპოზიცია წარმოდგენილია როგორც საოპერაციო ანუ ვალის აღებით, ასევე - საფასო ეფექტით, გაცვლითი კურსის ცვლილებითა და ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ცვლილებით. აღსანიშნავია, რომ 2015-2016 წლებში საგარეო ვალის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი გაცვლითი კურსის გაუფასურებამ შეიტანა, ხოლო მშპ ძირითადად ხელს უწყობდა საგარეო ვალის შემცირებას. 2018 წელს საგარეო ვალის ზრდის განმაპირობებელი იყო საოპერაციო და გაცვლითი კურსის ეფექტები, თუმცა ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდამ და საფასო ეფექტებმა გადაწონა, რამაც ვალის შემცირება გამოიწვია. რაც შეეხება 2019 წლის პირველ კვარტალს, ვალი გაზრდილია 0.5 პროცენტით, ცვლილებაში კი მთავარი ფაქტორი იყო გაცვლითი კურსის ცვლილება, ვალის აღების შემცირებამ და ეკონომიკურმა ზრდამ კი საგარეო ვალის შემცირებაში შეიტანა წვლილი.

ვალის ცვლილება (მშპ-ს %)

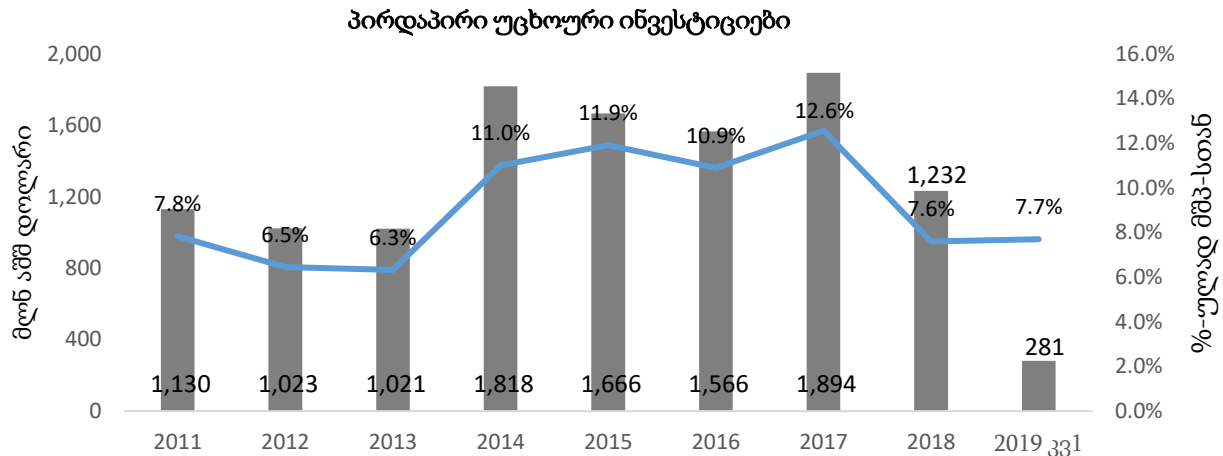

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

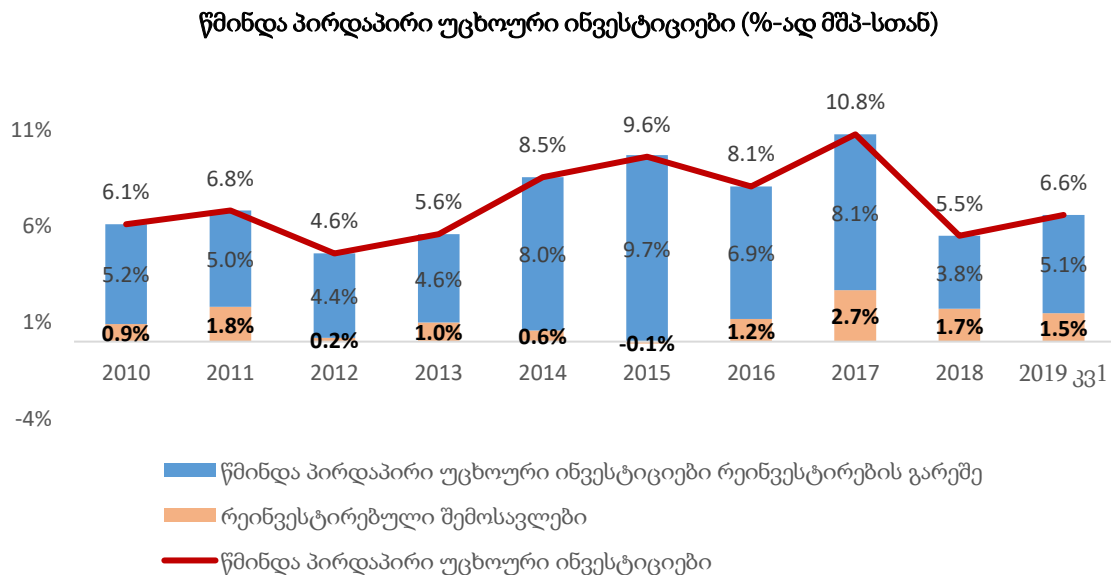
2019 წლის პირველ 6 თვეში საქართველოში განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 473.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა პერიოდთან შედარებით 34.9 პროცენტთან კლებას გულისხმობს. შემცირების გამოწვევები ძირითადად მიზეზებს შორის აღსანიშნავია მაგისტრალური გაზსადენის მშენებლობის პროექტის დასრულება და რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტის საკუთრებაში. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები 2019 წლის პირველ ორ კვარტალში განხორციელდა ძირითადად ირლანდიიდან (28.1 პროცენტი), თურქეთიდან (22.0 პროცენტი) და აშშ-დან (10.6 პროცენტი). რაც შეეხება სექტორებს, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 23.7 პროცენტი შეადგინა ენერგეტიკის სექტორში განხორციელებულმა ინვესტიციებმა, სასტუმროებისა და რესტორნების სექტორში 18.3 პროცენტი, ხოლო ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში განხორციელდა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 13.1 პროცენტი.

2018 წელს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ მშპ-ს 7.8 პროცენტი შეადგინა. პირველ კვარტალში ეს მაჩვენებელი 8.9 პროცენტის ტოლია, მეორე კვარტალში 9.7 პროცენტი, მესამე კვარტალში 8.8 პროცენტი, ხოლო მეოთხე კვარტალში - მშპ-ს 4.1 პროცენტი. 2018 წელს ინვესტიციები დიდი მოცულობით განხორციელდა საფინანსო სექტორში - 21.4 პროცენტი, მშენებლობაში - 13.7 პროცენტი და ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში - 12.9 პროცენტი.

ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში საქართველოში შეინიშნება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი გაჯანსაღება, რაც სტაბილურად მთლიანი შიდა პროდუქტის 10 პროცენტის გარშემოა. 2018 წელს, წინა წელთან შედარებით, შემცირებულია ინვესტიციები, რის ძირითად მიზეზსაც წარმოადგენს მაგისტრალური გაზსადენის მშენებლობის პროექტის დასრულების ფაზა, რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტების საკუთრებაში და არარეზიდენტი პირდაპირი ინვესტორის მიმართ ვალდებულებების შემცირება. 2018 წლის მესამე კვარტალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 345 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, მთლიან შიდა პროდუქტთან 8.2 პროცენტია. მეოთხე კვარტალში კი პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 197 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. შედეგად, 2018 წელს განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 1,232 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც ბოლო პერიოდში განხორციელებულ ინვესტიციებზე ნაკლებია.

მნიშვნელოვანია, რომ 2016 წელს რეინვესტირებაში დაფიქსირდა უმაღლესი მაჩვენებელი და შეადგინა FDI-ის 32 პროცენტი, ხოლო 2017 წელს 43.9 პროცენტი, რაც აჩვენებს, რომ სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკა და გაუმჯობესებული ბიზნეს გარემო დადებითად აღიქმება ინვესტიციების მიერ და მეტი ინვესტორი აგრძელებს ბიზნეს გეგმებს საქართველოში. მიმდინარე ეკონომიკური პოლიტიკა და რეფორმები რეინვესტირების მაღალი დონის შენარჩუნებისა და საშუალო და გრძელვადიანი პერიოდის ზრდის წინაპირობაა. რეინვესტირების მზარდი ტემპი მოგების გადასახადის რეფორმას, ე.წ. ესტონური მოდელის შემოღებას უკავშირდება, რომელიც გულისხმობს, რომ რეინვესტირებული მოგება არ იბეგრება.

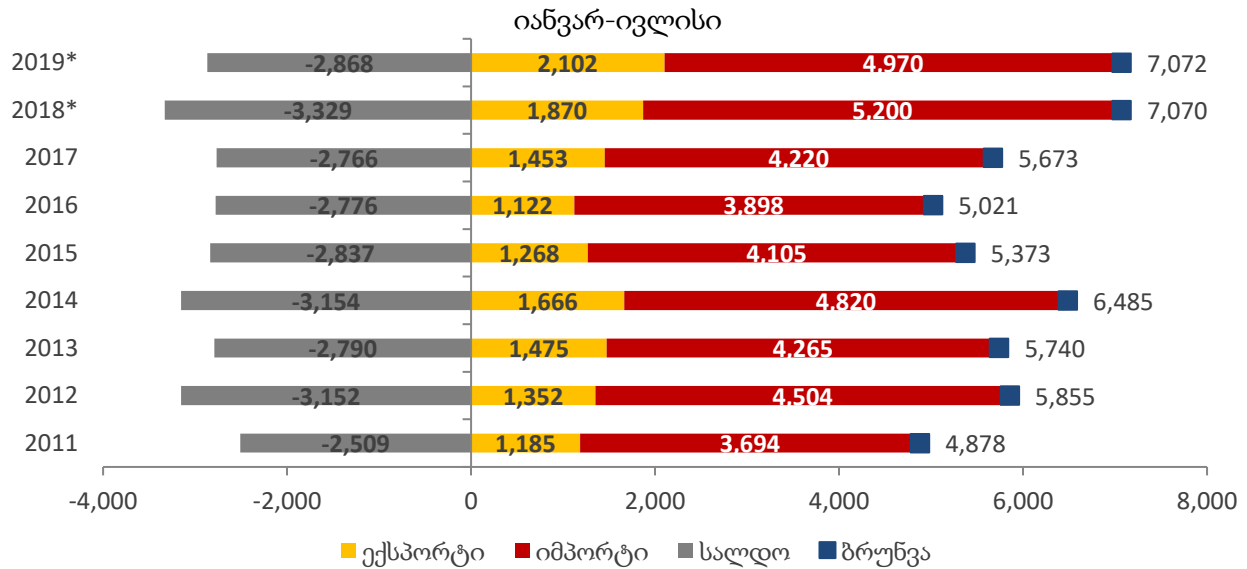

საგარეო ვაჭრობა

2019 წლის იანვარ-ივლისში ექსპორტი 12.4 პროცენტით გაიზარდა და 2,102 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, ხოლო იმპორტი 4.5 პროცენტით შემცირდა და 4,970 მლნ აშშ დოლარი დონეზე დაფიქსირდა. აღნიშნული კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ რეგიონში ეკონომიკის გაჯანსაღება კარგად აისახა საქართველოს ექსპორტზე.

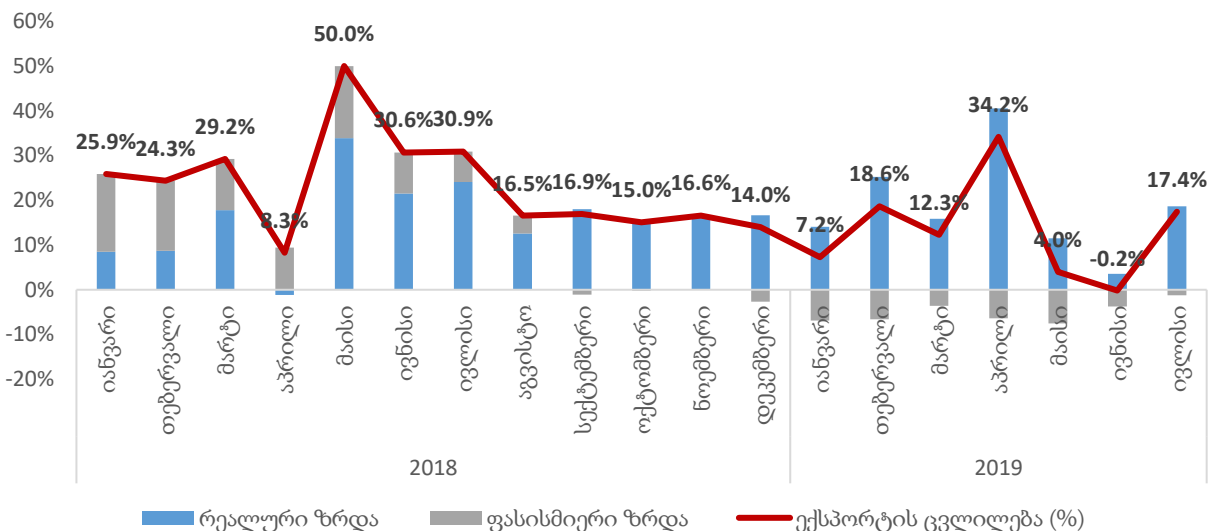
2018 წელს ექსპორტი გაზარდილია 22.6%-ით, ხოლო იმპორტის ზრდამ 14.9% შეადგინა და შედეგად სავაჭრო ბალანსი 561 მლნ აშშ დოლარით გაუარესდა. რაც შეეხება 2019 წლის პირველ ორ კვარტალს, ექსპორტი გაიზარდა 11.5 პროცენტით, ხოლო იმპორტი 4.7 პროცენტით შემცირდა და სავაჭრო ბალანსი 389 მლნ აშშ დოლარით გაუმჯობესდა.

საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

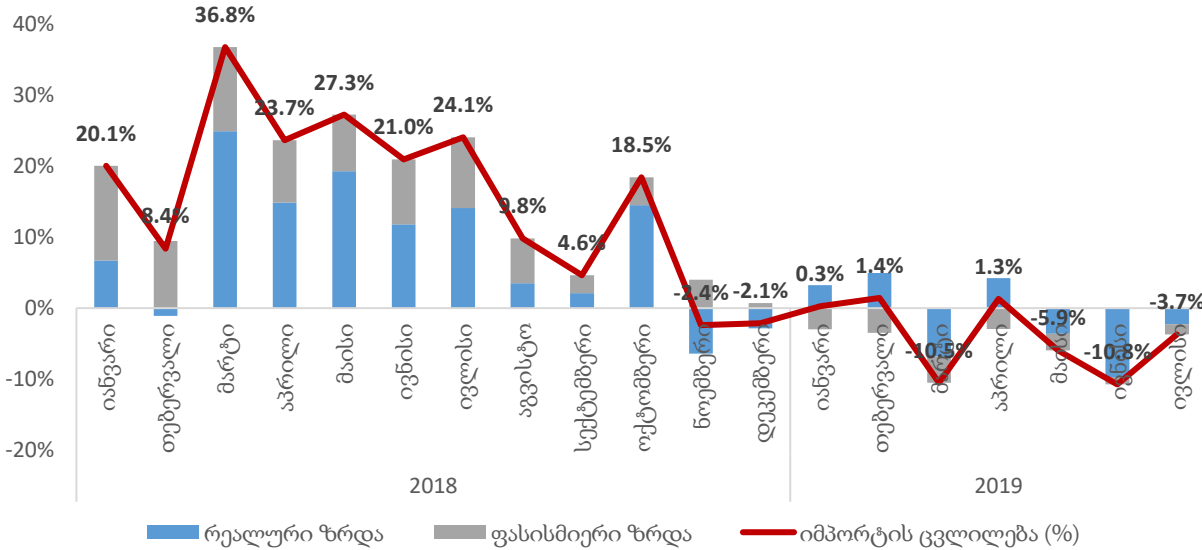
ექსპორტისა და იმპორტის ცვლილებისას მნიშვნელოვანია რეალური ზრდისა და ფასისმიერი ეფექტის გამოყოფა, რათა ზუსტად გაანალიზდეს რეალური ცვლილება რამდენი იყო. 2018 წლის მეორე ნახევარში გაუმჯობესებულია ექსპორტის რეალური ზრდა, განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია, რომ სექტემბრიდან ექსპორტის ცვლილების ფასისმიერი ეფექტი უარყოფითი იყო, რაც რეალური ექსპორტის ცვლილების ნომინალური ექსპორტის ცვლილებაზე უფრო მაღალ დონეს გულისხმობს. აღნიშნული ტენდენცია გაგრძელდა 2019 წელსაც. 2019 წლის ივნისში ექსპორტის რეალურმა ზრდამ 3.5 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ნომინალურმა კლებამ 0.2 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ივლისში ექსპორტის ნომინალური ზრდა 17.4 პროცენტი იყო, ხოლო რეალურმა ზრდამ 18.7 პროცენტი შეადგინა.

ექსპორტის ცვლილება

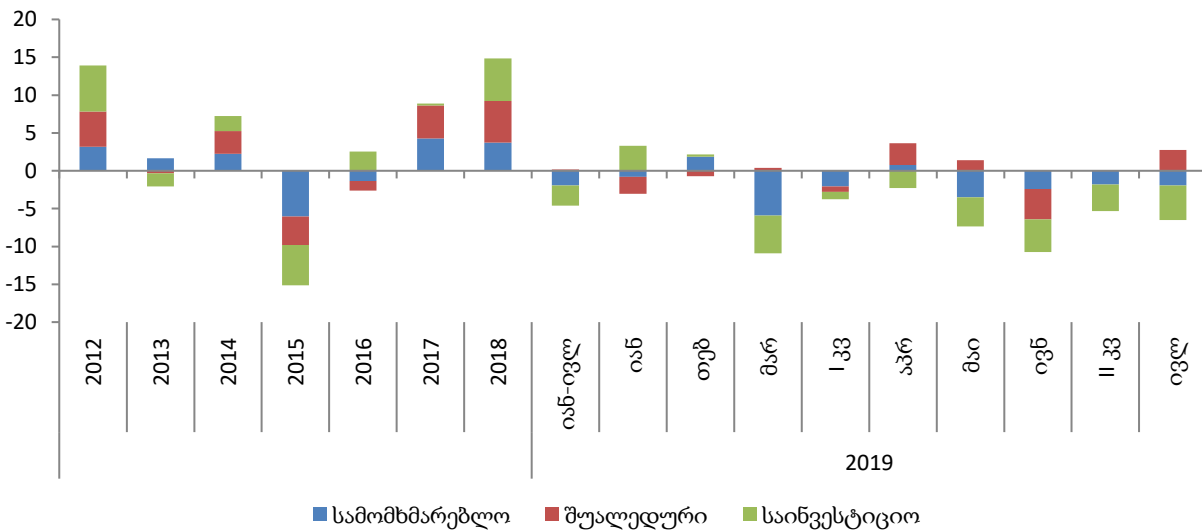
რაც შეეხება იმპორტს, 2018 წელს მის ნომინალურ ზრდაში მნიშვნელოვანი წილი ფასისმიერ ზრდას უკავია. 2018 წლის ნოემბერ-დეკემბერში შემცირებულია რეალური იმპორტი, 2019 წლის იანვარ-თებერვალში კი რეალურმა ზრდამ გადააჭარბა იმპორტის ნომინალურ ცვლილებას. რაც შეეხება 2019 წლის ივლისის იმპორტის რეალურმა კლებამ 2.3 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ნომინალურ გამოსახულებაში იმპორტი 3.7 პროცენტით შემცირდა.

იმპორტის ცვლილება

ჯამურად, 2018 წელს ექსპორტი გაზრდილია 22.6 პროცენტით, ხოლო იმპორტის ზრდამ 14.9 პროცენტი შეადგინა, საიდანაც 11.1 პროცენტი გამოწვეული იყო კაპიტალისა და შუალედური საქონლის იმპორტის ზრდით. 2018 წელს, გასულ წლებთან შედარებით გაზრდილია საინვესტიციო საქონლის იმპორტი. რაც შეეხება 2019 წელს, იანვარ-ივლისში საინვესტიციო საქონლის იმპორტი შემცირებულია 2.7 პროცენტით, სამომხმარებლო საქონლის იმპორტი - 1.9 პროცენტით, ხოლო შუალედური საქონლის იმპორტი 0.2 პროცენტით არის გაზრდილი.

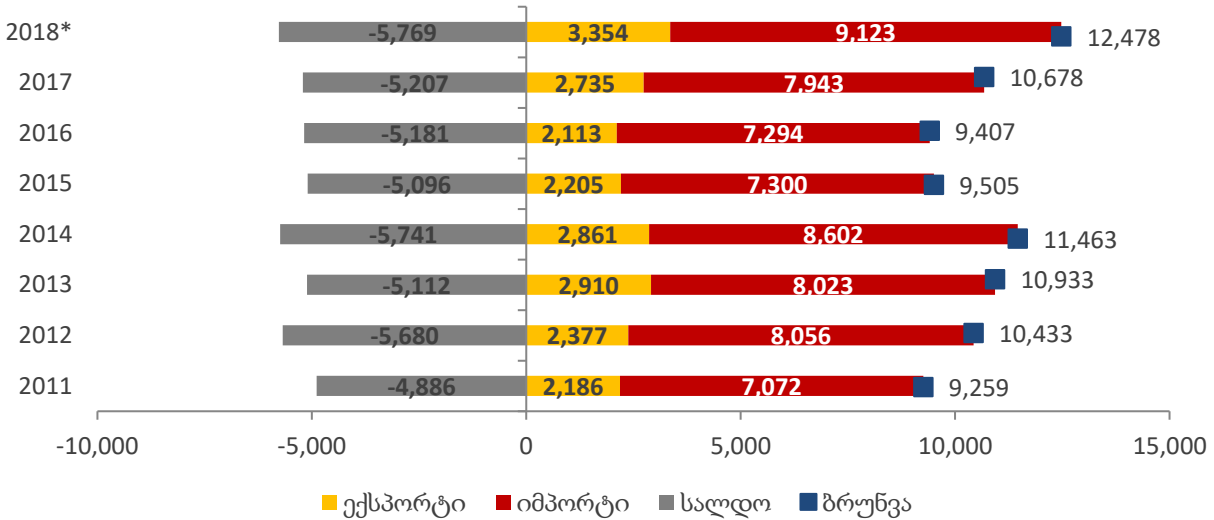
იმპორტის ცვლილების დეკომპოზიცია

2018 წლის ექსპორტის ზრდაში შემდეგი პროდუქტების ექსპორტის ზრდამ შეიტანა წვლილი: მსუბუქი ავტომობილები (წვლილი ზრდაში 6.4 პროცენტული პუნქტი), სიგარები (წვლილი ზრდაში 3.9 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მადნები (წვლილი ზრდაში 3.0 პროცენტული პუნქტი), ფეროშენადნობები (წვლილი ზრდაში 1.7 პროცენტული პუნქტი), ღვინო (წვლილი ზრდაში 0.9 პროცენტული პუნქტი). 2019 წლის იანვარ-ივლისში ექსპორტის ზრდაში პროდუქტების წვლილი შემდეგნაირად არის განაწილებული: მსუბუქი ავტომობილები (წვლილი ზრდაში 6.1 პროცენტული პუნქტი), სპილენძის მადნები (წვლილი ზრდაში

4.6 პროცენტული პუნქტი), სამკურნალო საშუალებები (წვლილი ზრდაში 2.4 პროცენტული პუნქტი), მინერალური და მტკნარი წყლები (წვლილი ზრდაში 0.8 პროცენტული პუნქტი).

საგარეო ვაჭრობა (მლნ აშშ დოლარი)

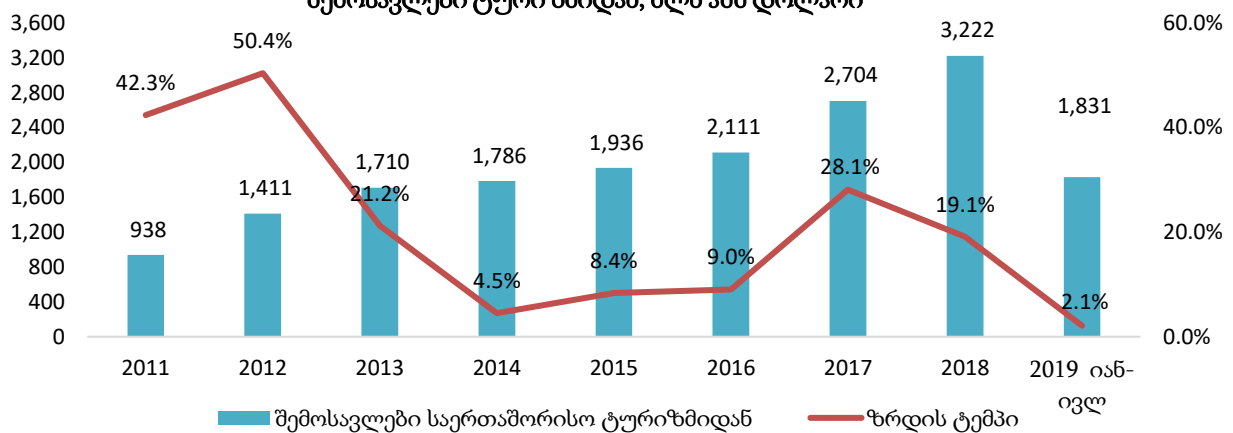

ტურიზმი

ბოლო წლების განმავლობაში ტურიზმი ეკონომიკის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან სექტორად ჩამოყალიბდა. 2019 წლის ივლისში ვიზიტორების მთლიანმა რაოდენობამ 1,127 ათასი შეადგინა, რაც წინა წლის ივლისთან შედარებით 4.1 პროცენტით მეტია. აღსანიშნავია, რომ ამ ცვლილებაში შედარებით ნაკლებადაა გაზრდილი ტურისტული ვიზიტები, (1.0 პროცენტით). ერთდღიანი ვიზიტორების რაოდენობა კი 11.1 პროცენტით გაიზარდა. ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები 13.3 პროცენტით შემცირდა და 375 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა.

ვიზიტორების რაოდენობის მზარდი ტენდენციით ხასიათდებოდა 2018 წელი. ჯამურად, 2018 წელს საქართველოში 8 326 ათასი ვიზიტორი შემოვიდა, რაც 10.2 პროცენტით მეტია 2017 წლის იგივე პერიოდზე, ხოლო ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავალმა 3 222 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა და 19.1 პროცენტით აღემატება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდს.

შემოსავლები ტურიზმიდან, მლნ აშშ დოლარი

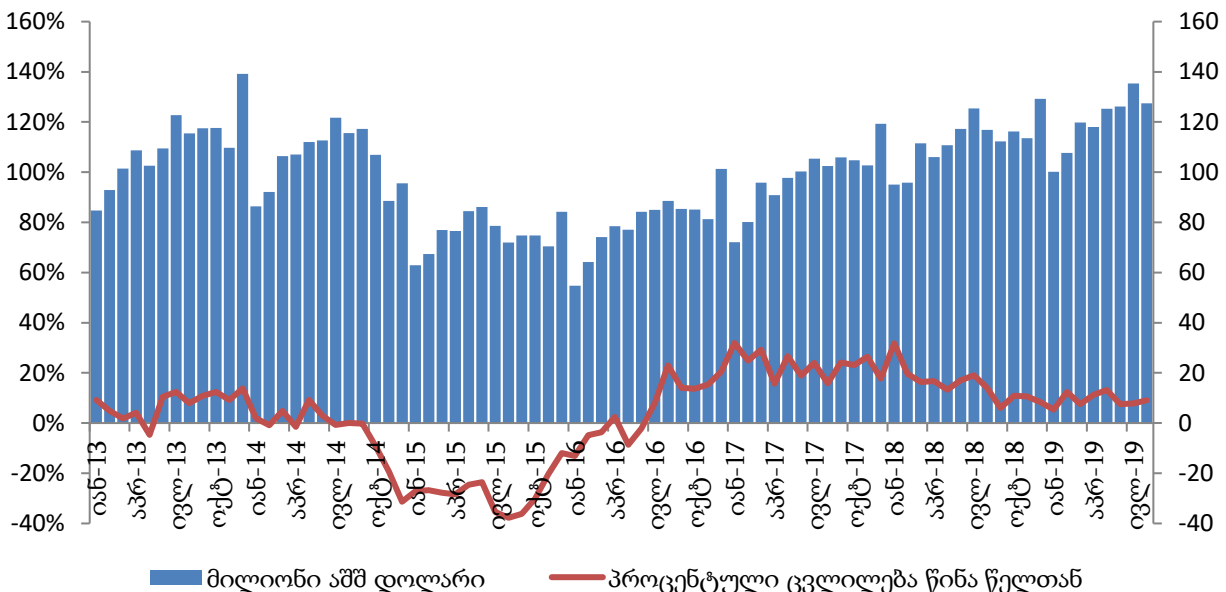

ფულადი გზავნილები

2019 წლის დასაწყისიდან საქართველოში შემოსული წმინდა ფულადი გზავნილები თვეში 100 მილიონ აშშ დოლარს აჭარბებს და აღემატება წინა წლის ანალოგიურ თვეებს. ივლისში წმინდა ფულადმა გზავნილებმა 135.3 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 7.8 პროცენტთან ზრდას გულისხმობს. ივლისში წმინდა გზავნილები მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი იტალიიდან (3.5 პროცენტთან წვლილი მთლიან ზრდაში), საბერძნეთიდან (1.6 პროცენტთან წვლილი), აშშ-დან (0.7 პროცენტთან წვლილი), ისრაელიდან (0.8 პროცენტთან წვლილი). შემცირებულია რუსეთიდან (-2.2 პროცენტთან წვლილი მთლიან ზრდაში) და თურქეთიდან (-2.0 პროცენტთან წვლილი).

ფულადი გზავნილების ზრდა მნიშვნელოვანი იყო 2018 წელსაც. იანვრის თვეში ზრდამ 31.8 პროცენტი შეადგინა, რაც ბოლო წლებში დაფიქსირებული ერთ-ერთი მაქსიმუმი, შემდგომ თვეებში კი ზრდა 14-20 პროცენტის ფარგლებში მერყეობს. სექტემბრიდან ფულადი გზავნილები უფრო დაბალი ტემპით იზრდებოდა, რაც გასული წლის ბოლოს გზავნილების ჩარიცხვის მაღალი მოცულობით არის გამოწვეული.

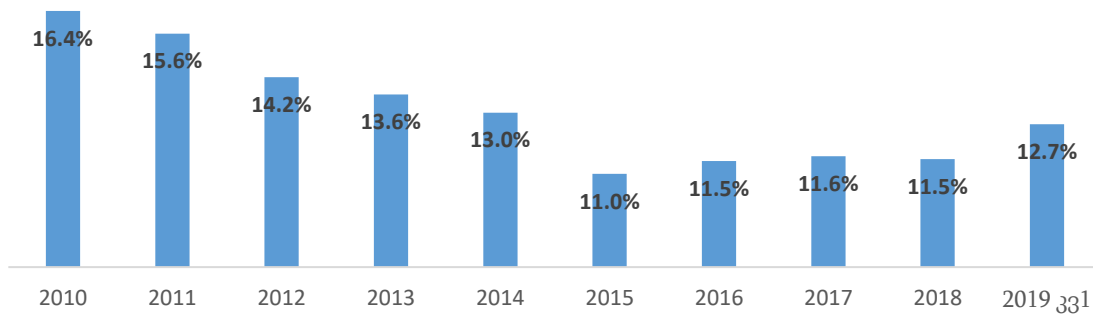
წმინდა ფულადი გზავნილები

საერთო ჯამში, 2018 წელს, უცხოური ვალუტის შემოდინება საქონლის ექსპორტის, ტურიზმისა და გზავნილების გზით გაზრდილია 1 321 მილიონი აშშ დოლარით, ხოლო იმპორტისთვის თანხების გადინება გაიზარდა 1 183 მილიონი აშშ დოლარით. შედეგად კი 2018 წელს მიმდინარე ანგარიშზე დადებითი გავლენა შეინიშნა 137 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით. 2019 წლის იანვარ-ივლისში კი უცხოური ვალუტის შემოდინება საქონლის ექსპორტის, ტურიზმისა და გზავნილების გზით გაიზარდა 339 მილიონი აშშ დოლარით, ხოლო იმპორტისთვის თანხების გადინება 236 მილიონი აშშ დოლარითაა შემცირებული.

მიუხედავად იმისა, რომ საგარეო შოკების ამოწურვის შედეგად ბოლო წლებში ფულადი გზავნილები გაიზარდა, გრძელვადიან პერიოდში ფულად გზავნილებზე დამოკიდებულება წლიდან წლამდე მცირდება, რაც ექსპორტისა და ტურიზმის სწრაფი განვითარებით აიხსნება. თუმცა, 2019 წლის პირველ კვარტალში აღნიშნული მაჩვენებელი გაზრდილია ექსპორტისა და ტურიზმის ზრდასთან ერთად.

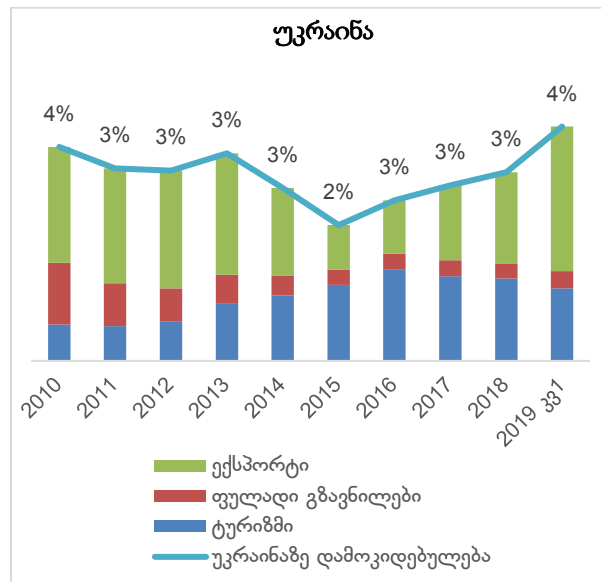
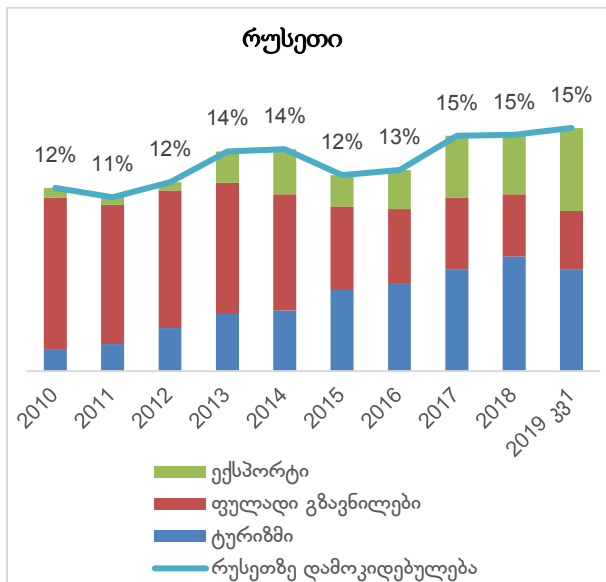
ფულად გზავნილებზე დამოკიდებულება (%-ად CAB-ის შემოსავლებთან)

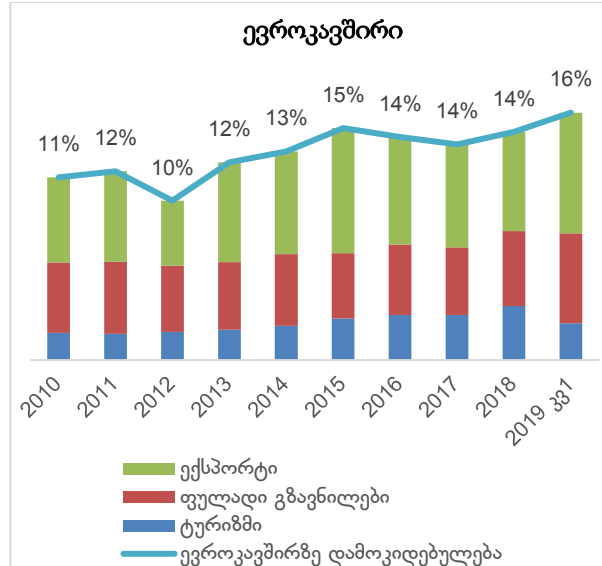
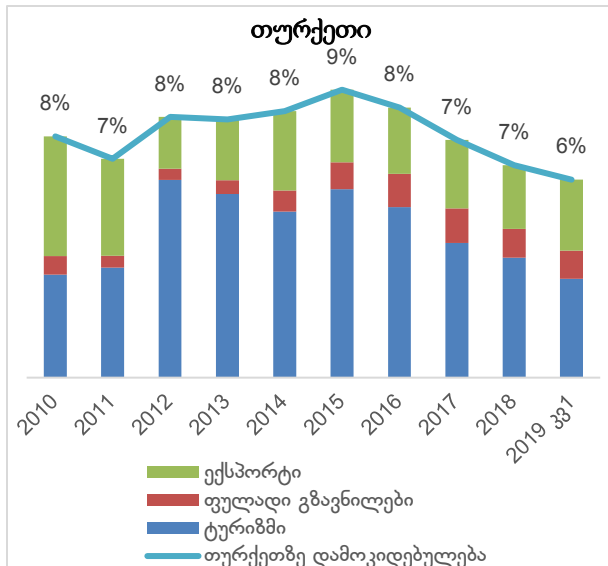

სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება

საქართველოს ეკონომიკა დივერსიფიცირებულია სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულების მიხედვით. მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტში ექსპორტის, ტურიზმისა და ტრანსფერების წილების მიხედვით, საქართველოს მჭიდრო დამოკიდებულება აქვს რუსეთთან, თურქეთთან, უკრაინასა და ევროკავშირის ქვეყნებთან.

2019 წლის პირველ კვარტალში გაზრდილია უკრაინასა და ევროკავშირზე დამოკიდებულება. ხოლო 2018 წლის მონაცემების მიხედვით, რუსეთზე მთლიანი დამოკიდებულება უცვლელია, თუმცა წინა წლებთან შედარებით 2017-2018 წელს გაზრდილია, მცირედით შემცირებულია თურქეთზე დამოკიდებულება, ხოლო უკრაინასა და ევროკავშირთან შეიმჩნევა დამოკიდებულების ზრდა. ასევე აღსანიშნავია ქვეყნებზე დამოკიდებულების კომპოზიციის ცვლილება. ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, შეიმჩნევა ტრანსფერების წილის შემცირება, ხოლო ტურიზმის წილის ზრდა რუსეთთან, თურქეთსა და უკრაინასთან. რაც შეეხება ექსპორტს, მის წილს მზარდი ტემპი აქვს რუსეთსა და უკრაინასთან, და თითქმის უცვლელია თურქეთსა და ევროკავშირის ქვეყნებთან.

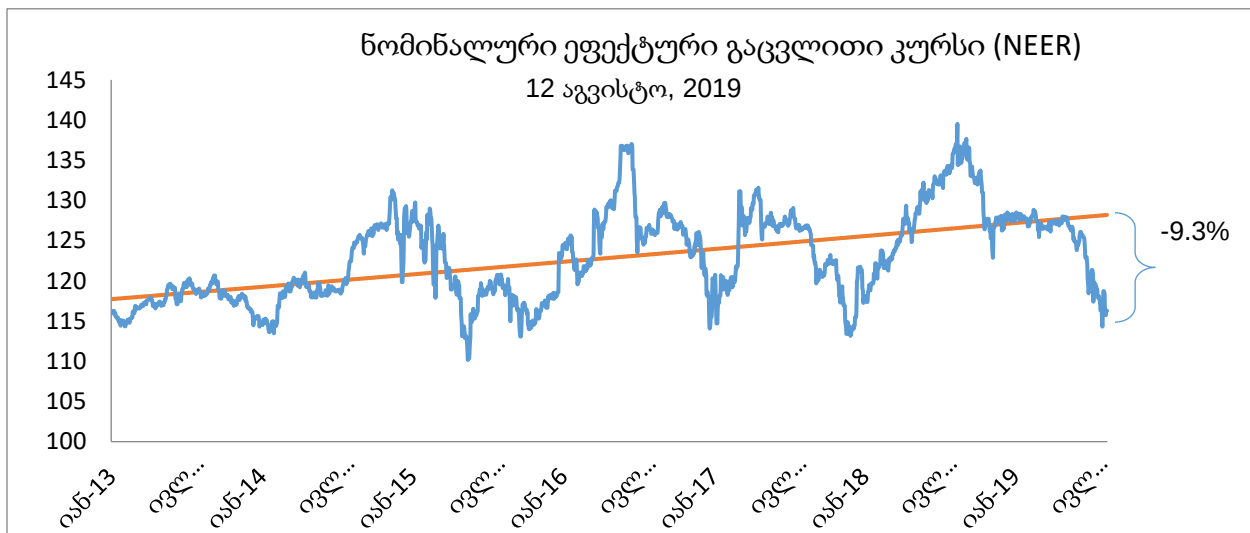

გაცვლითი კურსი

12 აგვისტოს მდგომარეობით, 2019 წლის 1 იანვართან შედარებით, ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი 9.0 პროცენტით არის გაუფასურებული. გასული წლის 1 იანვართან შედარებით კი 1.6-პროცენტიანი გაუფასურება დაფიქსირდა. რაც შეეხება რეალურ ეფექტურ გაცვლით კურსს, იგი 3.8 პროცენტით არის გაუფასურებული წინა წლის იანვართან შედარებით და 7.0 პროცენტით არის გაუფასურებული მიმდინარე წლის იანვართან შედარებით.

ლარის ნომინალური ეფექტური კურსი საშუალოვადიანი ტრენდიდან 9.3 პროცენტით არის გაუფასურებული.

	12 აგვისტო, 2019	12 აგვ 2019 - 1 იანვ 2019	12 აგვ 2019 - 1 იანვ 2018
ევრო	3.2898	▼ -5.6%	▼ -15.1%
აშშ დოლარი	2.9360	▼ -11.7%	▼ -9.9%
თურქული ლირა	0.5331	▲ 28.9%	▲ 40.8%
რუსული რუბლი	0.0449	▲ 0.2%	▼ -4.1%
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	116.29	▼ -9.0%	▼ -1.6%
რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (ივლისი, 2019)	111.25	▼ -7.0%	▼ -3.8%

ფისკალური სექტორი

2018 წლის ბიუჯეტი

2018 წელს ბიუჯეტის ფაქტიური შემოსავლების მოზილიზება 903.8 მლნ ლარით აღემატება 2017 წლის შესაბამის პერიოდს, რაც 8.3 პროცენტს შეადგენს. ხოლო წლის გეგმიური მაჩვენებელი შესრულდა 101.0 პროცენტით და გადაჭარბებამ 122.7 მლნ ლარი შეადგინა. შემოსავლების გადაჭარბებით მიღებული დამატებითი შემოსავალი სრულად დანაზოგებში წავა და მიმართული იქნება დღგ-ს ზედმეტობების დაბრუნებაზე, ფისკალური ბუფერების გაძლიერებასა და დეფიციტის შემცირებაზე. 2018 წელს დაბრუნდა 521 მლნ ლარის დღგ-ს ზედმეტობა, რაც უპრეცედენტო მაჩვენებელია და 200 მლნ-ით აღემატება წინა წლების მაჩვენებელს.

2018 წელს ბიუჯეტში გადასახადების სახით მოზილიზებულია 10,506.3 მლნ ლარი, რაც წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 7.4 პროცენტით (727.4 მლნ ლარი) მეტია. 2018 წლის გადასახადების დაგეგმილი მაჩვენებელი 10,500.0 მილიონ ლარს შეადგენს. ფაქტიური მაჩვენებელი დაგეგმილზე 0.1 პროცენტით მეტია, რაც 6.3 მლნ ლარს შეადგენს.

ბიუჯეტის დეფიციტი დადამავალ ტრენდს ინარჩუნებს. 2018 წლის ბიუჯეტის დეფიციტი, წინასწარი მონაცემებით, შეადგენს 2.5 პროცენტს, რაც 0.3 პუნქტით ნაკლებია აღნიშნული პერიოდის დაგეგმილ დეფიციტზე.

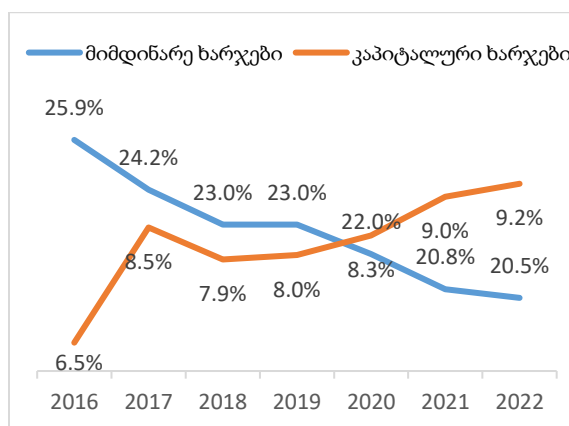
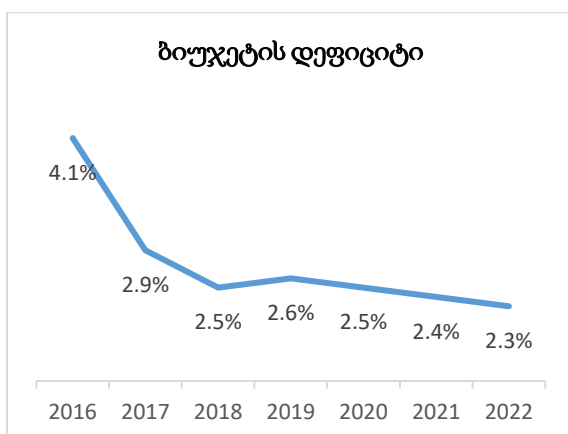
2019 წლის ბიუჯეტის აღწერა

2019 წლის ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 12 578.0 მლნ ლარით. მათ შორის: გადასახადები - 11 280.0 მლნ ლარი; გრანტები - 448.0 მლნ ლარი; სხვა შემოსავლები - 850.0 მლ ლარი.

2019 წლის გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლები გაანგარიშებულია ეკონომიკური ზრდის 4.5 პროცენტისა და ინფლაციის 3.5 პროცენტის მაჩვენებლების გათვალისწინებით. აგრეთვე, გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლების გაანგარიშებისას მხედველობაში იქნა მიღებული კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებები, საგადასახადო ბაზის ცვლილება, ადმინისტრირების გაუმჯობესება და ქვეყანაში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესები. კერძოდ:

- საპენსიო რეფორმის შემოღება (-70.0 მლნ ლარი);
- მცირე ბიზნესის დაბეგვრის რეჟიმის შეცვლა (-25.0 მლნ ლარი);
- სსიპების და სხვა ორგანიზაციების ესტონურ მოდელზე გადაყვანა (-30.0 მლნ ლარი);
- BP მიერ გადასახდელი თანხა (140.0 მლნ ლარი);
- ოქროს სიის გაუქმება (100.0 მლნ ლარი);

2019 წლის ბიუჯეტის დეფიციტი დაგეგმილია 2.6 პროცენტის დონეზე, რაც 0.1 პუნქტით აღემატება 2018 წლის ფაქტობრივ დეფიციტს.

უკანასკნელი პერიოდის განმავლობაში, ბიუჯეტის კაპიტალური ხარჯები მზარდი ტენდენციით ხასიათდება, ხოლო მიმდინარე ხარჯები - კლებადით. 2019 წელს დაგეგმილია კაპიტალური ხარჯების 8 პროცენტამდე გაზრდა, ხოლო მიმდინარე ხარჯების 23 პროცენტთან დონეზე შენარჩუნება. ასევე, აღსანიშნავია, რომ შრომის ანაზღაურებაზე გაწეული ხარჯები 3.9 პროცენტზე დაგეგმილი, ხოლო 2018 წელს აღნიშნული შეადგენდა 4.1 პროცენტს.

ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები

2019 წლის იანვარ-ივლისის საგადასახადო შემოსავლები 6,323.7 მლნ ლარს შეადგენს, ხოლო 2019 წლის იანვარ-ივლისის ფაქტური მაჩვენებელი 6,543.1 მლნ ლარს (219.4 მლნ ლარით მეტი), რაც დაგეგმილზე 3.5 პროცენტით მეტია.

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 1,981.2 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2,003.0 მლნ ლარი) 98.9%-ია.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 560.5 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (502.0 მლნ ლარი) 111.7%-ია.
- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 2,886.8 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2,821.0 მლნ ლარი) 102.3%-ია.
- აქციზის სახით მობილიზებულია 733.0 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (768.0 მლნ ლარი) 95.4%-ია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 43.1 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (49.0 მლნ ლარი) 88.0%-ია.
- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 360.7 მლნ ლარი.
- სხვა გადასახადი შეადგენს -23.1 მლნ ლარს.

დღგ-ს ავტომატური დაბრუნების სისტემა

2019 წლის თებერვლიდან, გადასახადის გადამხდელს საშუალება მიეცათ, დღგ-ის დეკლარაციის საფუძველზე წარმოშობილი ზედმეტობა ავტომატურ რეჟიმში დაიბრუნონ. დღგ-ის ავტომატური დაბრუნება ითვალისწინებს დღგ-ის გადასახადისგან წარმოქმნილი ზედმეტობის ახალი და გამართიებული სისტემით დაბრუნებას დეკლარაციის ჩაბარებისთანავე.

ამ სისტემის ამოქმედების შემდეგ, 2019 წლის იანვრისა და შემდგომი საანგარიშო პერიოდების დეკლარაციების შეფასება, ავტომატიზებული სისტემის მეშვეობით ხორციელდება.

დაბალი რისკის დეკლარაციები, რომელთა რაოდენობა წარმოდგენილი დეკლარაციების არანაკლებ 90 პროცენტია, ყოველთვიურად აისახება დღგ-ის დაბრუნების ბარათზე. ხოლო მაღალი რისკის დეკლარაციები, რომელთა რაოდენობა არ აღემატება თვის მანძილზე წარმოდგენილი დეკლარაციების 10 პროცენტს, ხელით შესწავლის რეჟიმშია. შესწავლის შემდეგ შესაძლებელია დეკლარაციით დასარიცხი თანხების კორექტირება ან დეკლარირებული მონაცემების შეუცვლელად ასახვა „დღგ-ის დაბრუნების“ ბარათზე.

მოთხოვნილი თანხა ბრუნდება მეწარმის მიერ ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის პორტალზე (გადამხდელის პირად გვერდზე) შესაბამის ლილაკზე დაჭერით. პროცესი სრულად ეფუძნება მოწინავე საგადასახადო ორგანოთა თანამედროვე გამოცდილებას და ეყრდნობა რისკზე დაფუძნებულ მეთოდოლოგიას.

აღსანიშნავია, რომ 2018 წელს დღგ-ს ზედმეტობის დაბრუნების ფარგლებში, გადამხდელს დაუბრუნდათ 521 მილიონი ლარი.

მთავრობის ვალი

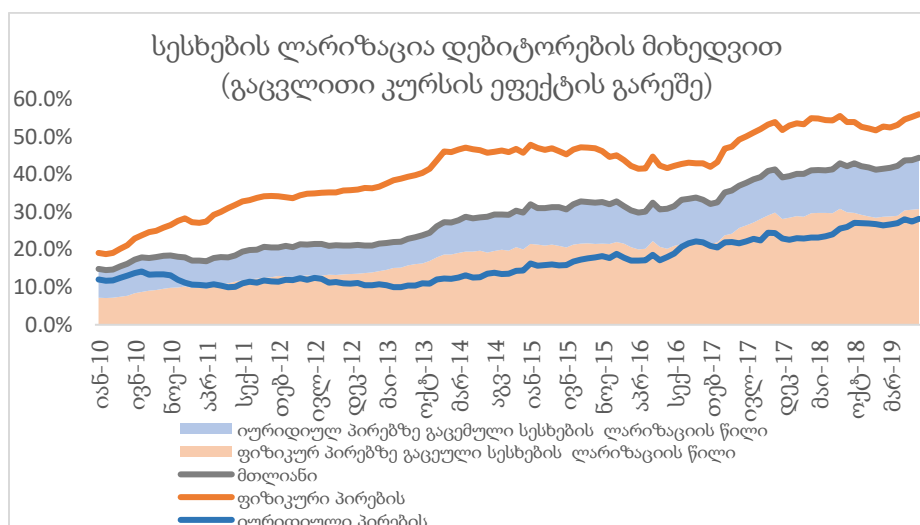
- მთავრობის ვალმა 2018 წლის ბოლოსთვის შეადგინა მშპ-ს 42.1 პროცენტი (აქედან საგარეო ვალი იყო 34.2 პროცენტი), ხოლო 2017 წლის ბოლოსთვის ეს მაჩვენებელი იყო 42.4 პროცენტი (საგარეო ვალი - 34.9 პროცენტი), 2016 წლის ბოლოსთვის - 42.4 პროცენტი (საგარეო ვალი - 35.1 პროცენტი) და 2015 წლის ბოლოსთვის - 39.2 პროცენტი (საგარეო ვალი - 32.4 პროცენტი);
- ვალის ზრდა 2015 და 2016 წლებში ძირითადად გამოწვეული იყო გაცვლითი კურსის ცვლილებით;
- საშუალოვადიან პერიოდში მთავრობის ვალი მშპ-სთან მიმართებაში 40 პროცენტის ფარგლებში შენარჩუნდება.

ამასთანავე, კაპიტალის ბაზრის განვითარებასთან ერთად გაიზარდება სახაზინო ფასიანი ქაღალდების გამოშვება, რაც ხელს შეუწყობს საგარეო დაფინანსების საჭიროების შემცირებას და მთლიან ვალში საშინაო ვალის წილის ზრდას.

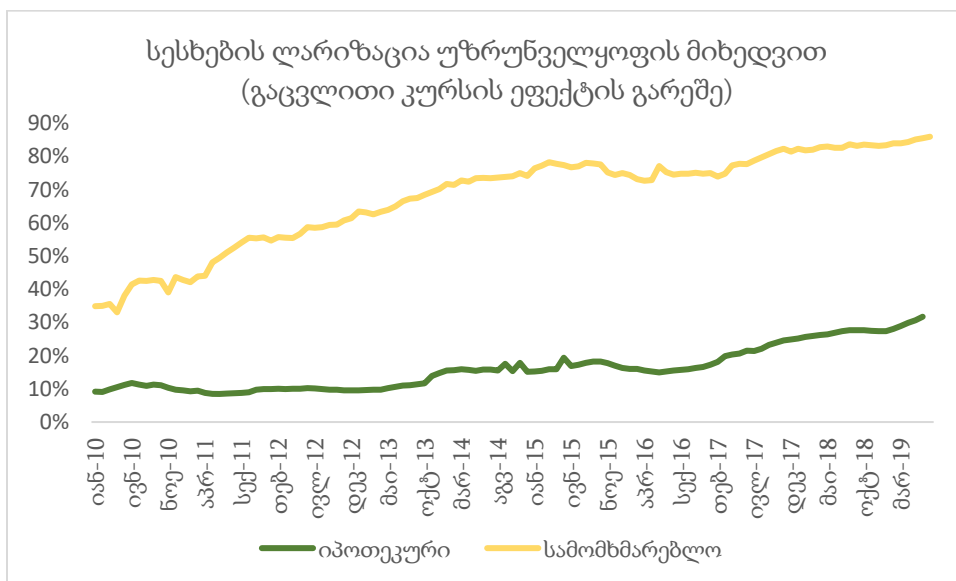
მონეტარული სექტორი

კერძო სექტორის დოლარიზაცია

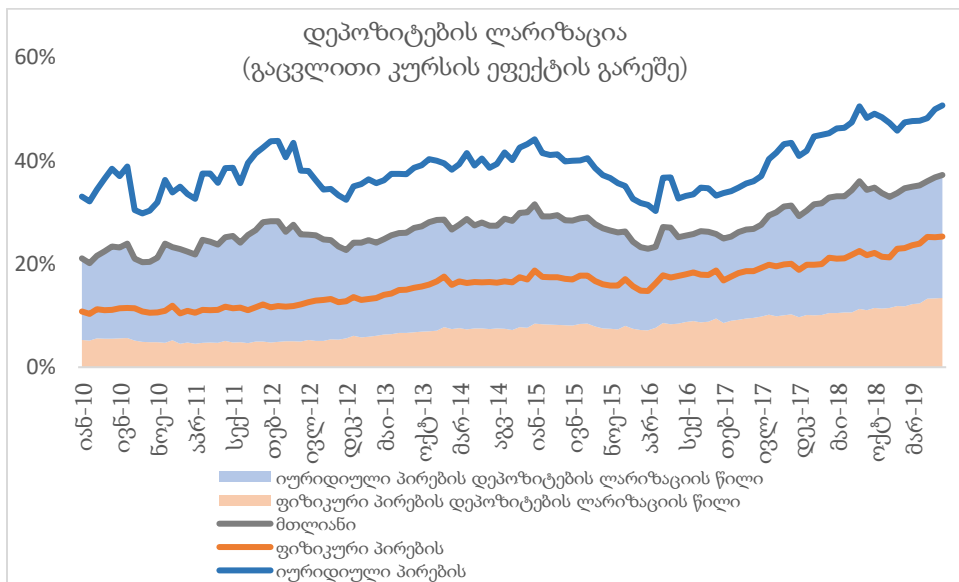
სესხების ლარიზაციას მზარდი ტენდენცია გააჩნია. მთლიანი სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვნაწილად განპირობებულია ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციით. 2019 წლის ივლისისთვის, ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციამ 56 პროცენტი შეადგინა, იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაციამ 28.2 პროცენტი, ხოლო მთლიანად სესხების ლარიზაციამ კი 44.5 პროცენტი შეადგინა.

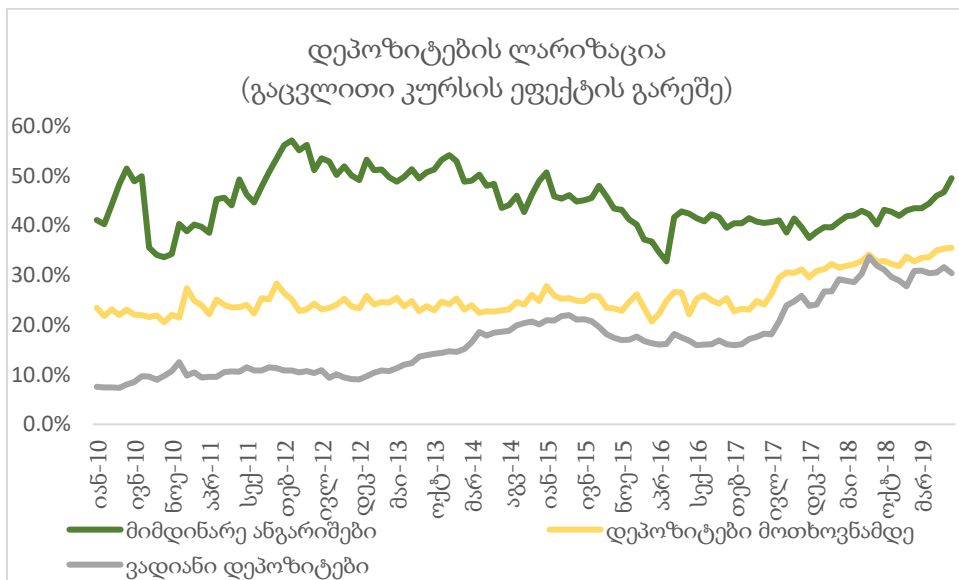
რაც შეეხება სესხების ლარიზაციას უზრუნველყოფის მიხედვით, მზარდი ტენდენცია გააჩნია როგორც იპოთეკური ასევე სამომხმარებლო სესხების ლარიზაციას, მაგრამ სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვნად აღემატება უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების ლარიზაციას. 2019 წლის ივლისისთვის სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია 85.9 პროცენტს შეადგენს, ხოლო იპოთეკური სესხების ლარიზაცია წინა თვესთან შედარებით 1.1 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 2019 წლის ივნისისთვის - 31.7 პროცენტს გაუტოლდა.

დეპოზიტების ლარიზაციას მნიშვნელოვნად განაპირობებს იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია. 2019 წლის ივლისისთვის მთლიანი დეპოზიტების ლარიზაცია უმნიშვნელოდ შეიცვალა და 37.2 პროცენტი შეადგინა, იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია ამავე პერიოდში 50.7 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ფიზიკური პირების დეპოზიტების ლარიზაცია - 25.3 პროცენტს.

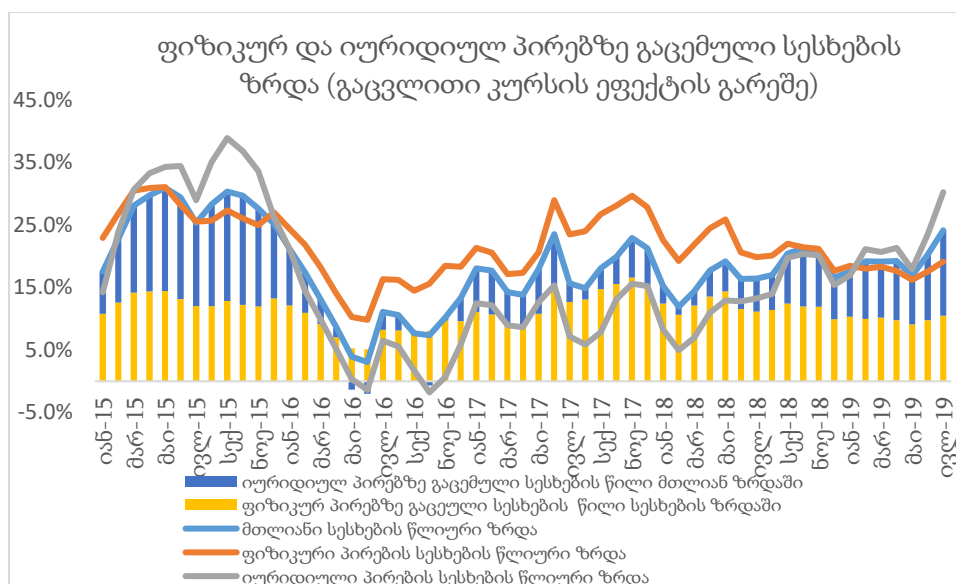

ვადიანი დეპოზიტების ლარიზაცია 2019 წლის ივლისისთვის წინა თვესთან შედარებით 1.2 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 30.4 პროცენტი შეადგინა, ამავე პერიოდში მოთხოვნამდე დეპოზიტების ლარიზაცია 35.5 პროცენტია, ხოლო მიმდინარე ანგარიშების ლარიზაცია 2.8 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 49.5 პროცენტი შეადგინა.

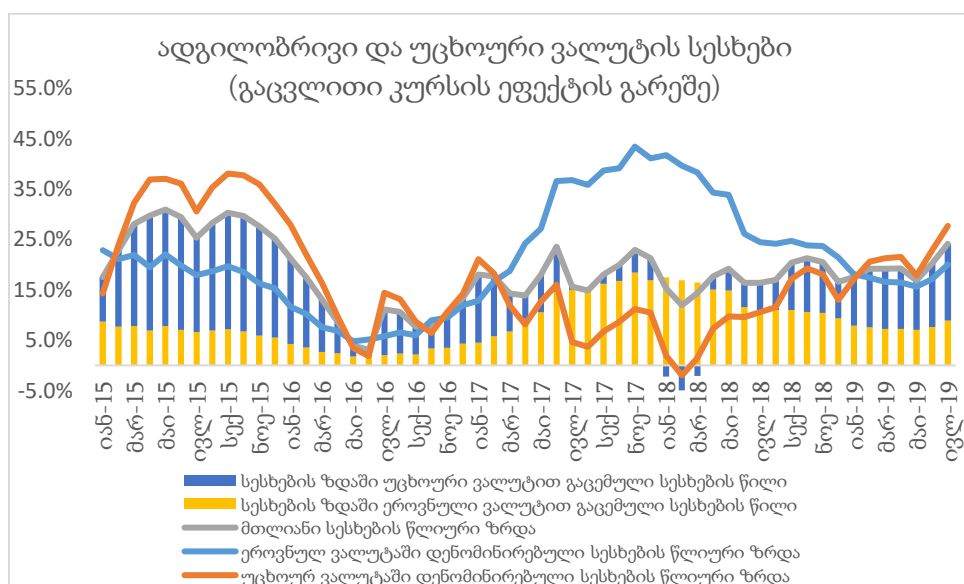

სესხების მიმოხილვა

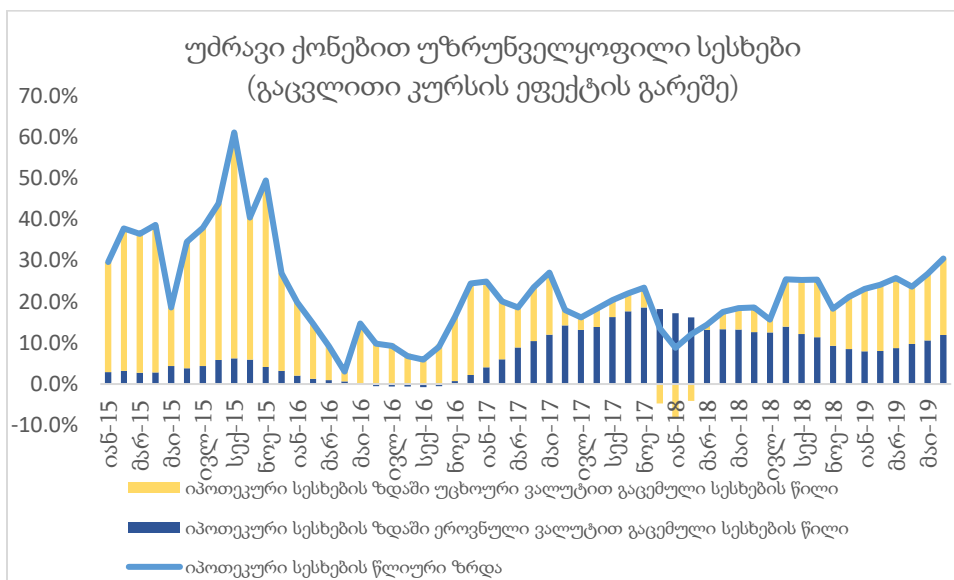
საკრედიტო პორტფელის წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 3.9 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 2019 წლის ივლისში 2018 წლის ივლისთან შედარებით 24.1 პროცენტი შეადგინა. იურიდიული პირების სესხების წლიური ზრდა კი 6.8 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და იმავე პერიოდში 30.2 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ფიზიკური პირების სესხების წლიური ზრდა 19.1 პროცენტს შეადგენს.

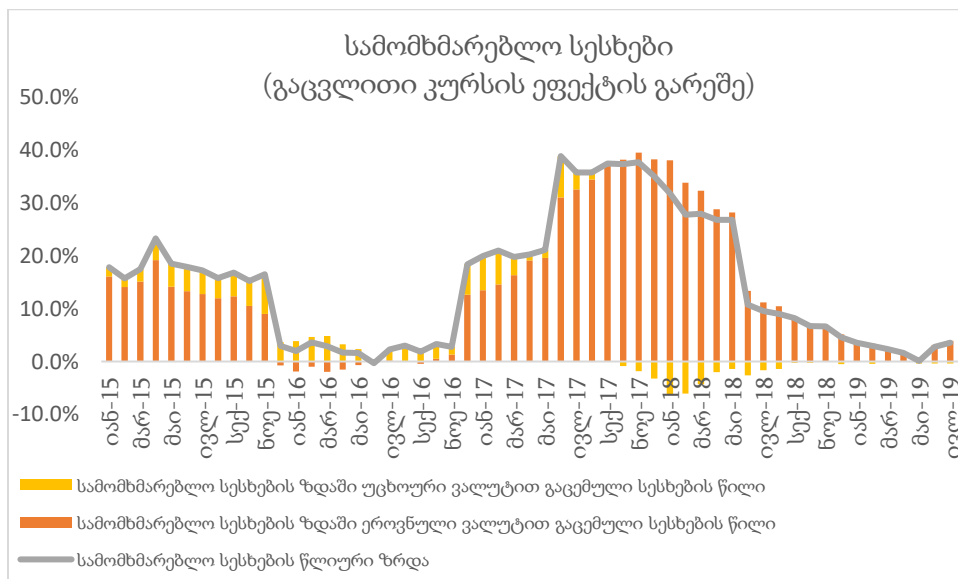
2019 წლის ივლისში ეროვნული ვალუტით გაცემული სესხების ზრდამ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 20 პროცენტი შეადგინა, უცხოური ვალუტაში გაცემული სესხების წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 4.8 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და იმავე პერიოდში 27.7 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო მთლიანმა საკრედიტო პორტფელის ზრდამ 24.1 პროცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია 2018 წლიდან სესხების ზრდაში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების წვლილი იზრდება.

2019 წლის ივნისისთვის იპოთეკური სესხების წლიური წინა თვესთან შედარებით 3.8 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 30.5 პროცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ 2018 წლიდან იპოთეკური სესხების ზრდაში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების წვლილი იზრდება.

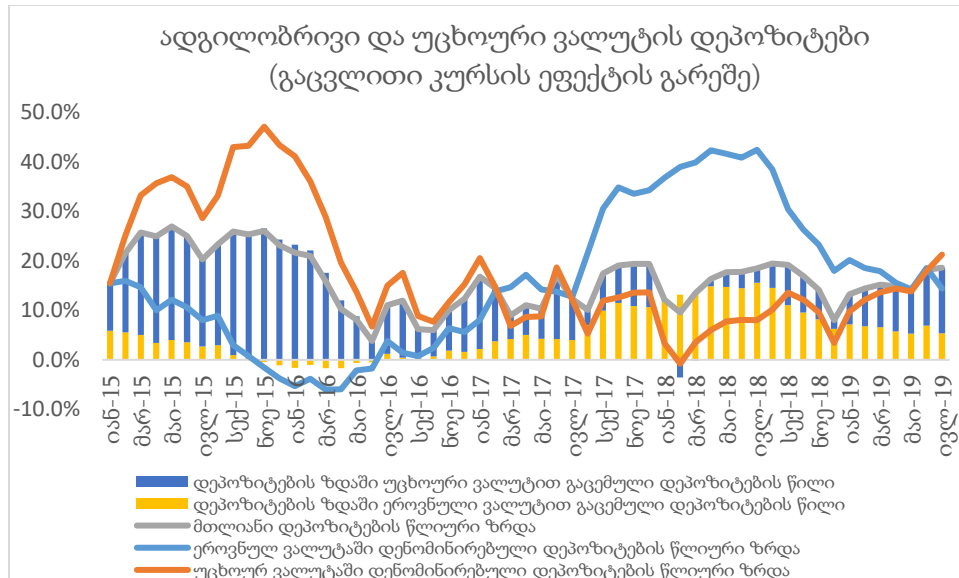

რას შეეხება სამომხმარებლო სესხების წლიურ ზრდას, 2019 წლის ივლისისთვის მისი მნიშვნელობა 2019 წლის ივლისთან შედარებით 0.7 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 3.5 პროცენტს გაუტოლდა. 2017 წლიდან სამომხმარებლო სესხების ზრდას მნიშვნელოვნად განაპირობებს ლარში დენომინირებული სამომხმარებლო სესხების ზრდა.

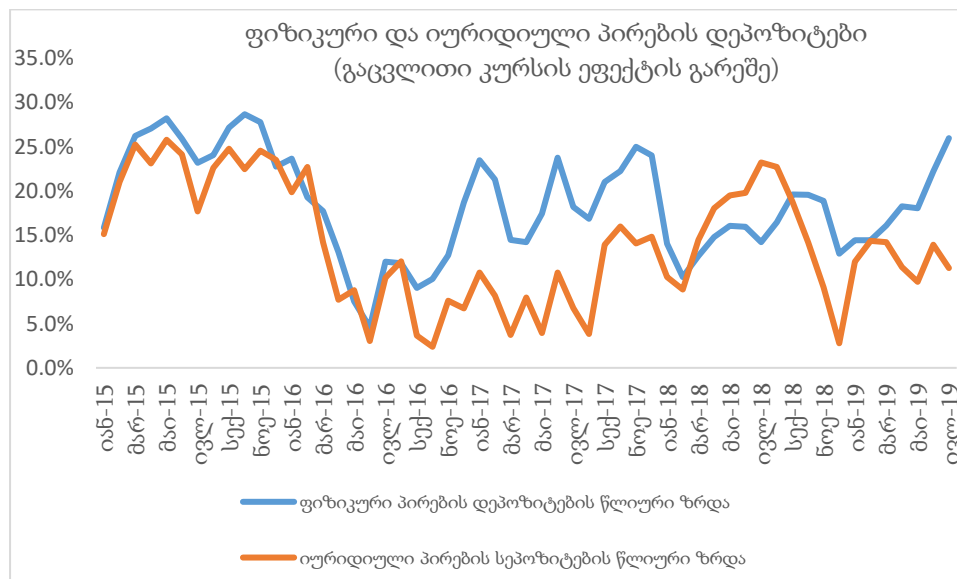

დეპოზიტების მიმოხილვა

მთლიანი დეპოზიტების ზრდა 2019 წლის ივლისში 2018 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 18.6 პროცენტს შეადგენს, ეროვნული ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიური ზრდა წინა პერიოდთან შედარებით 4.1 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 14.4 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიური ზრდა - 21.3 პროცენტს.

2019 წლის ივლისში ფიზიკური პირების დეპოზიტების წლიური ზრდა წინა თვესთან შედარებით 3.8 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 26 პროცენტი შეადგინა და ხოლო იურიდიული პირების დეპოზიტების წლიური ზრდა 2.6 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და იმავე პერიოდში 11.3 პროცენტს გაუტოლდა.

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 6.50 პროცენტზეა. 2019 წლის 30 იანვრის მონეტარული კომიტეტის სხდომაზე განაკვეთი ჯერ 7.0 პროცენტიდან შეამცირეს 25 საბაზისო პუნქტით, ხოლო 13 მარტს კიდევ შეამცირეს 25 საბაზისო პუნქტით. შემცირების გადაწყვეტილების ძირითად მიზეზად დასახელდა საგარეო რისკების შენელება და ერთობლივი მოთხოვნიდან არსებული ინფლაციური წნეხის შესუსტება. შესაბამისად, ეროვნული ბანკი ახორციელებს გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკიდან ეტაპობრივ გამოსვლას. განაკვეთის შემდგომი ცვლილება დამოკიდებული იქნება მოთხოვნის პოტენციური დონიდან ჩამორჩენის აღმოფხვრის სისწრაფესა და საგარეო სექტორიდან მომდინარე რისკების სიძლიერეზე.

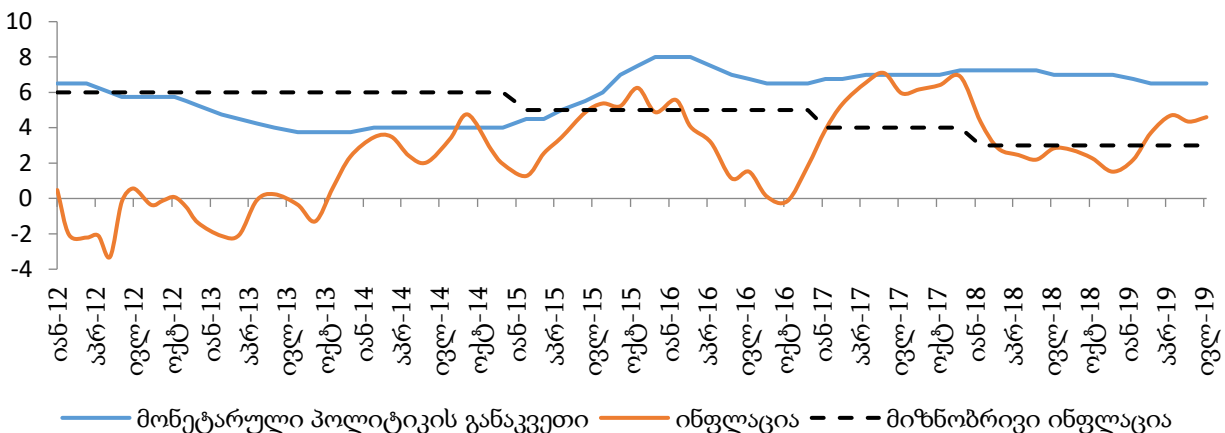
2017 წელს მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა სამჯერ გაზარდა პოლიტიკის განაკვეთი 25 საბაზისო პუნქტით, რაც აიხსნება აქციზის ზრდისა და ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გაუარესების ინფლაციაზე გავლენით. კომიტეტის განცხადებით, ნავთობის საერთაშორისო ფასების ზრდასთან ერთად, გაზრდილია ინფლაციური მოლოდინები და ეკონომიკური აქტივობის მოსალოდნელზე მეტად გაუმჯობესება ასუსტებს მოთხოვნის მხრიდან ინფლაციის შემცირების შესაძლებლობას, რამაც გამოიწვია მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის ზრდა. არსებული ფაქტორების განეიტრალების შემდეგ, 2018 წლის დასაწყისიდან მოსალოდნელი იყო ინფლაციის მაჩვენებლის შემცირება, რაც გამართლდა კიდევ.

2018 წლის იანვრიდან მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა განაკვეთი უცვლელად, 7.25 პროცენტზე დატოვა, რის მთავარ მიზეზად დაასახელა ბოლო პერიოდში ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის გამყარების ტენდენცია და ერთობლივი მოთხოვნის პოტენციურ დონეზე ქვემოთ არსებობა, რაც ინფლაციაზე შემცირების მიმართულებით მოქმედებს.

2018 წლის 25 ივლისის მონეტარული კომიტეტის სხდომაზე რეფინანსირების განაკვეთი 25 საბაზისო პუნქტით, 7.0 პროცენტამდე შემცირეს. შემცირების გადაწყვეტილების ძირითად მიზეზად დასახელდა ინფლაციის შემცირება და მისი მიზნობრივ მაჩვენებელთან ახლოს ყოფნა, ასევე, ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსის მოსალოდნელზე სწრაფი გამყარება, რაც ამცირებს ინფლაციურ ზეწოლას. მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის მოსალოდნელზე ნელი ტემპით შერბილება კი გამოწვეული იქნება ერთობლივი მოთხოვნის გაუმჯობესებითა და პროგნოზირებულთან შედარებით მისი პოტენციურ დონეზე უფრო სწრაფი დაახლოებით, რაც არბილებს ინფლაციის შემცირების წნეხს.

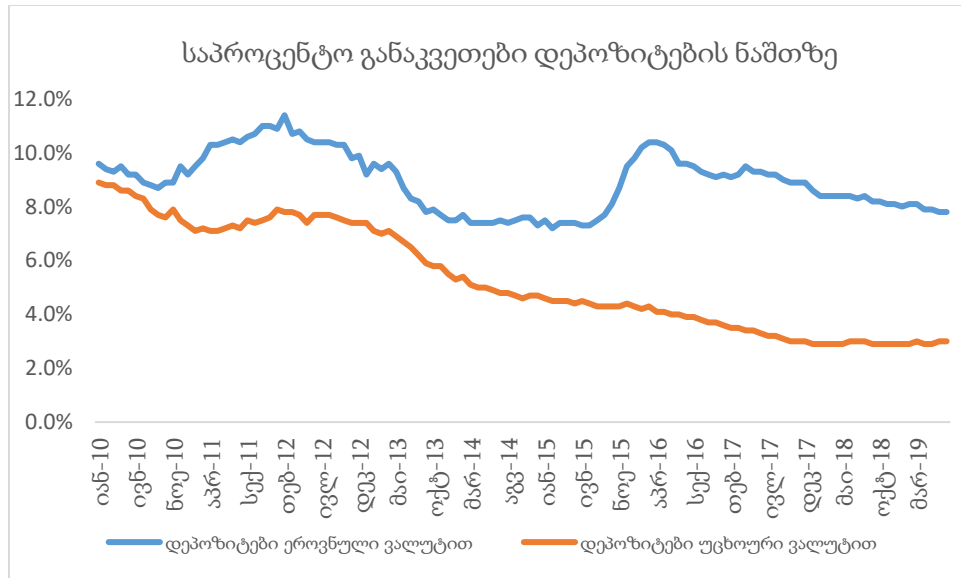
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი უცვლელი დარჩა ივნისსა და ივლისში და ამ ეტაპზე პოლიტიკის განაკვეთი 6.5 პროცენტზეა.

ინფლაცია და მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

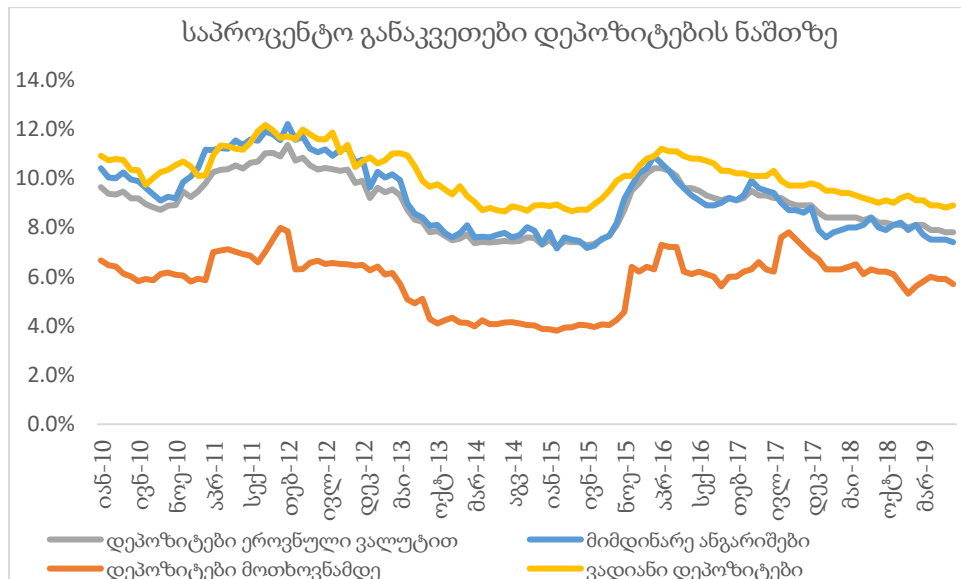

საპროცენტო განაკვეთები

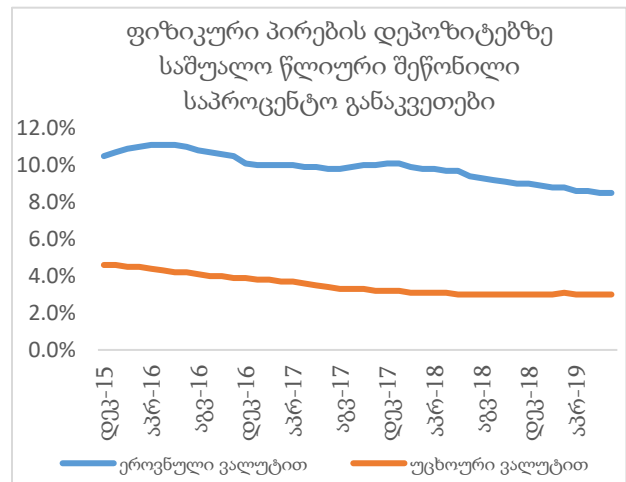
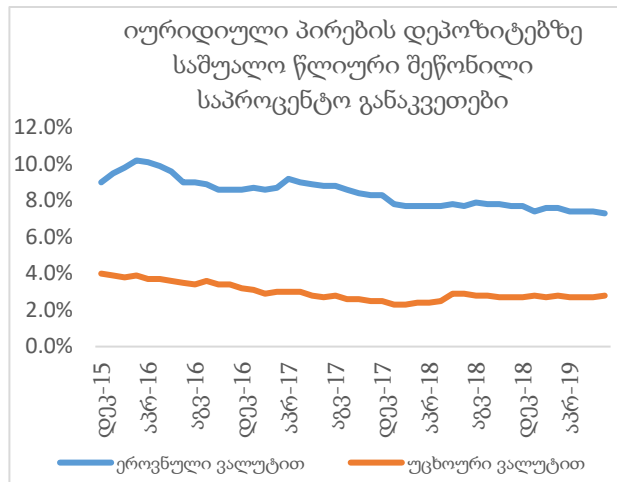
2019 წლის ივლისისთვის უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთმა 3 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ეროვნული ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთი იმავე პერიოდში 7.8 პროცენტს უტოლდება.

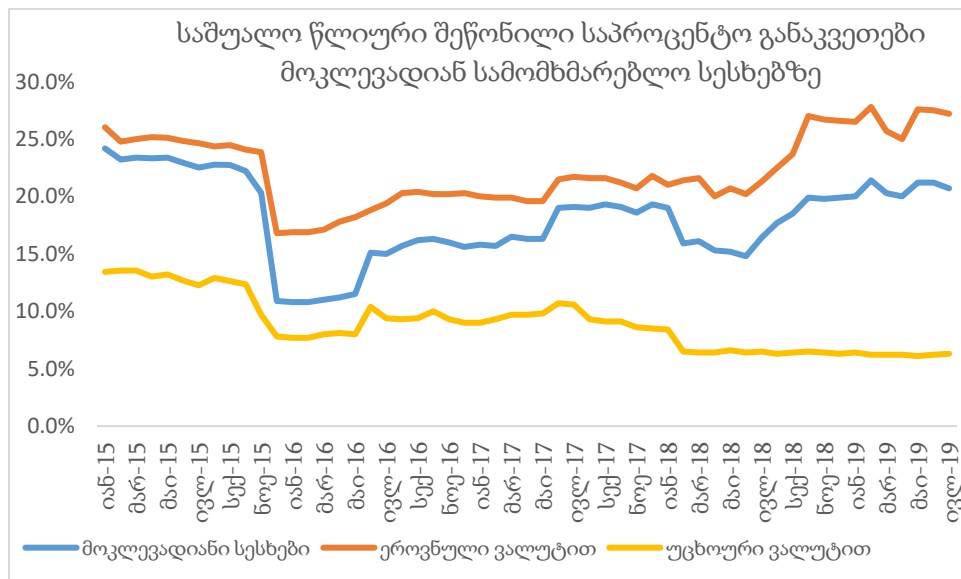
2019 წლის ივლისისთვის ეროვნული ვალუტით განთავსებულ მიმდინარე ანგარიშების ნაშთებზე საპროცენტო განაკვეთი 7.4 პროცენტს გაუტოლდა. ამავე პერიოდში საპროცენტო განაკვეთი ვადიან დეპოზიტებზე წინა თვესთან შედარებით უმნიშვნელოდ შეიცვალა და 8.9 პროცენტი შეადგინა, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტებზე - 5.7 პროცენტი.

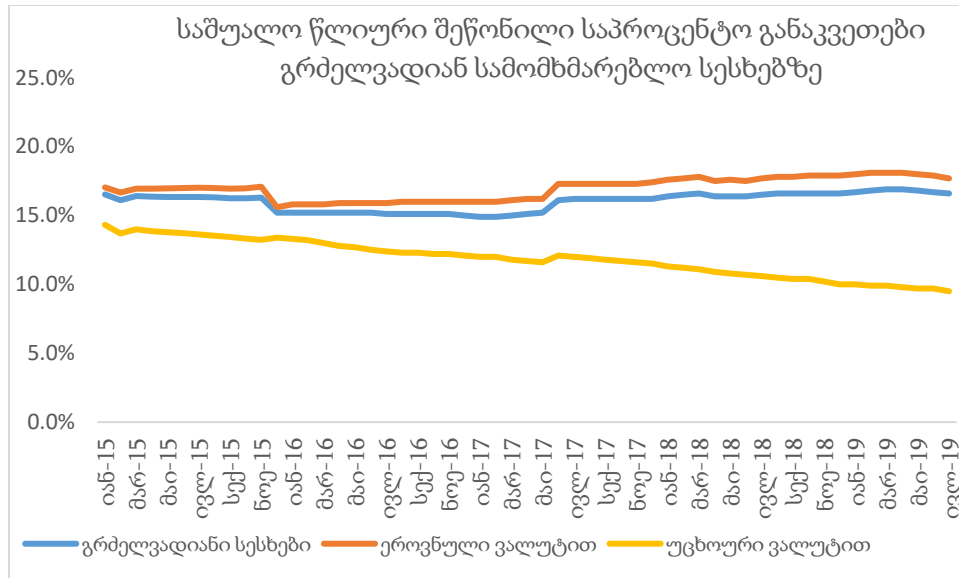
2019 წლის ივლისისთვის იურიდიული პირები მიერ ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებზე საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი 7.3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე იმავე პერიოდში - 2.8 პროცენტს. რაც შეეხება ფიზიკური პირების დეპოზიტებზე საშუალო წლიურ შეწონილ საპროცენტო განაკვეთებს იმავე პერიოდისთვის, უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე მისი მნიშვნელობა 3 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ეროვნული ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე - 8.5 პროცენტს.

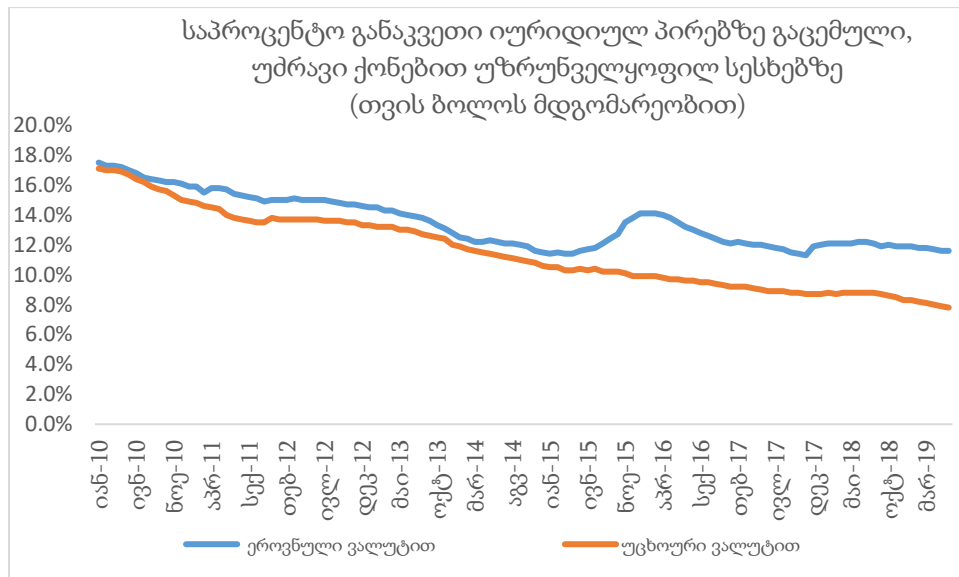
2019 წლის ივლისისთვის საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე 20.7 პროცენტს გაუტოლდა, ამავე პერიოდში ეროვნული ვალუტით დენომინირებულ მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 27.2 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით დენომინირებულ სესხებზე - 6.3 პროცენტს.

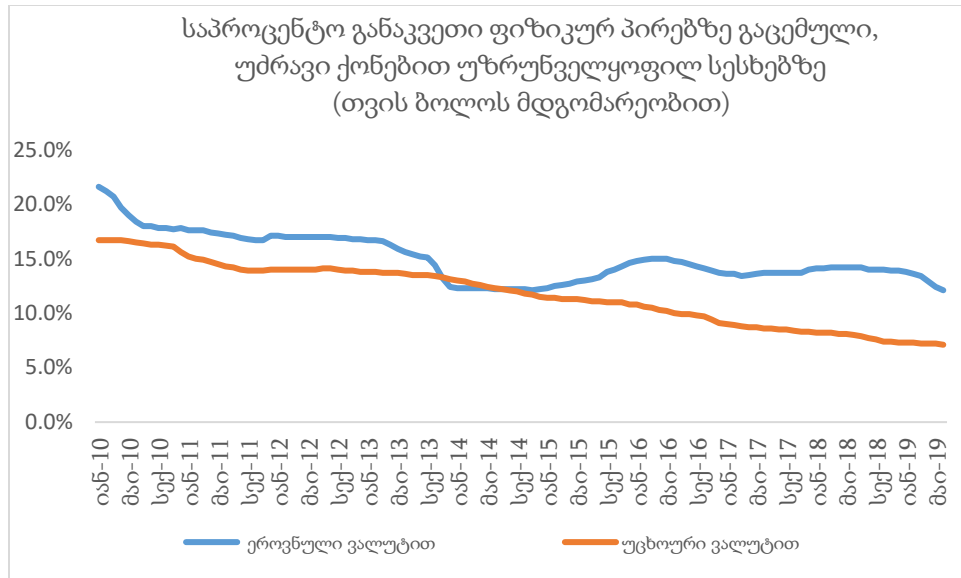
რაც შეეხება გრძელვადიან სამომხმარებლო სესხებს, საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთს მნიშვნელოვანწილად ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხები განსაზღვრავს, მისი მნიშვნელობა 2019 წლის ივლისისთვის, 16.6 პროცენტს გაუტოლდა, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი იმავე პერიოდში 17.7 პროცენტს შეადგენს, ხოლო უცხოურ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე 9.5 პროცენტს.

იურიდიულ პირებზე გაცემულ, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 2019 წლის ივნისის ბოლოს 11.6 პროცენტს შეადგენდა, იმავე პერიოდში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე - 7.8 პროცენტს.

იმავე პერიოდში ფიზიკურ პირებზე ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი წინა პერიოდთან შედარებით 0.3 პროცენტული პუნქტით შემცირდა და 12.1 პროცენტი შეადგენა, ხოლო უცხოურ ვალუტაში 7.1 პროცენტი.

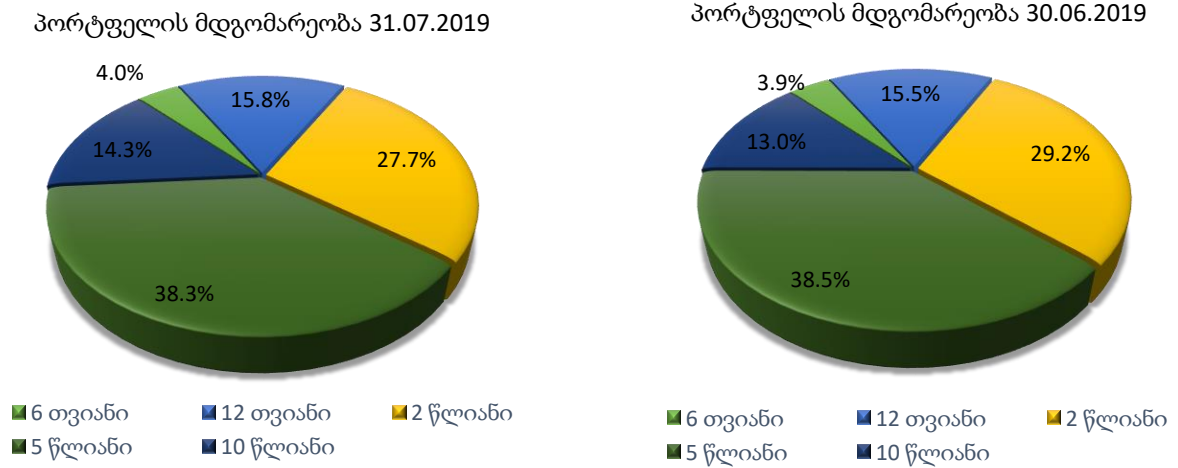
სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზარი

2019 წლის ივლისში ჩატარდა 5 აუქციონი ჯამური ემისიით 200 მლნ ლარი, რომლის საშუალო შეწონილმა საპროცენტო განაკვეთმა 6.990% შეადგინა.

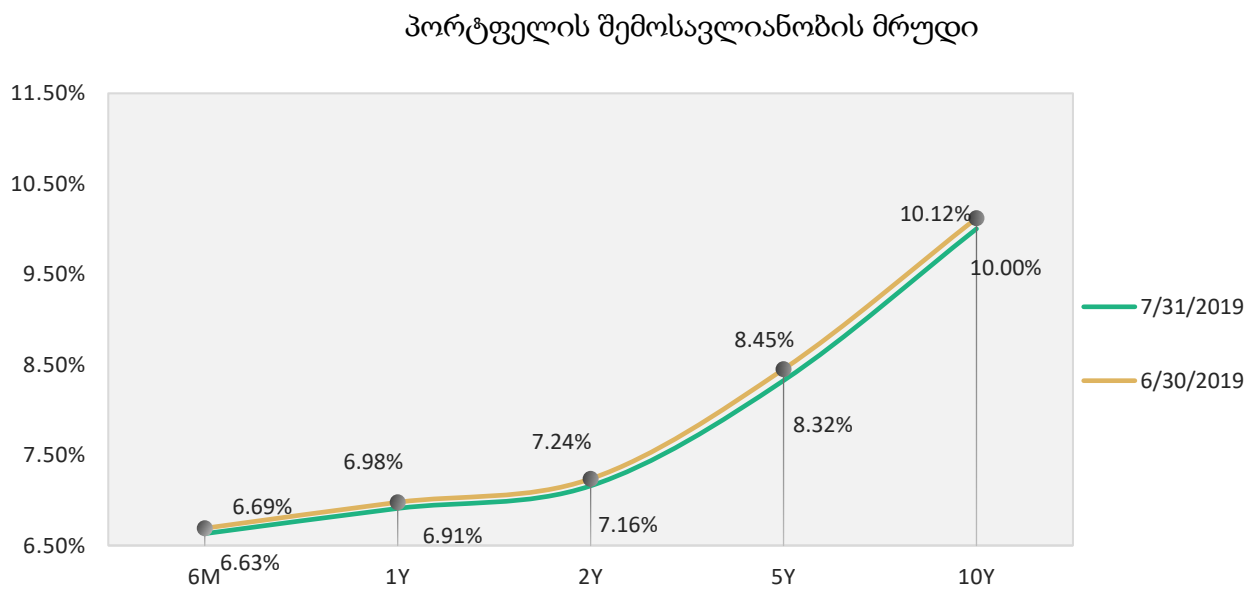
გამოშვებულ იქნა 6 და 12 თვის ვადიანობის სახაზინო ვალდებულებები; 2, 5 და 10 წლის ვადიანობის სახაზინო ობლიგაციები. დაიფარა 266 მლნ ლარის მოცულობის ფასიანი ქაღალდები:

	6M	12M	2Y	5Y	10Y	სულ
ემისიის მოცულობა	20	40	60	50	30	200
საშუალო შეწონილი განაკვეთი	6.606	6.551	6.699	6.983	8.422	6.990
დაფარვა	20	40	125	81	0	266
სხვაობა	0	0	-65	-31	30	-66

ფასიანი ქაღალდების პორტფელის სტრუქტურამ მცირე ცვლილება განიცადა:

პორტფელის შემოსავლიანობა მცირედით შეიცვალა.

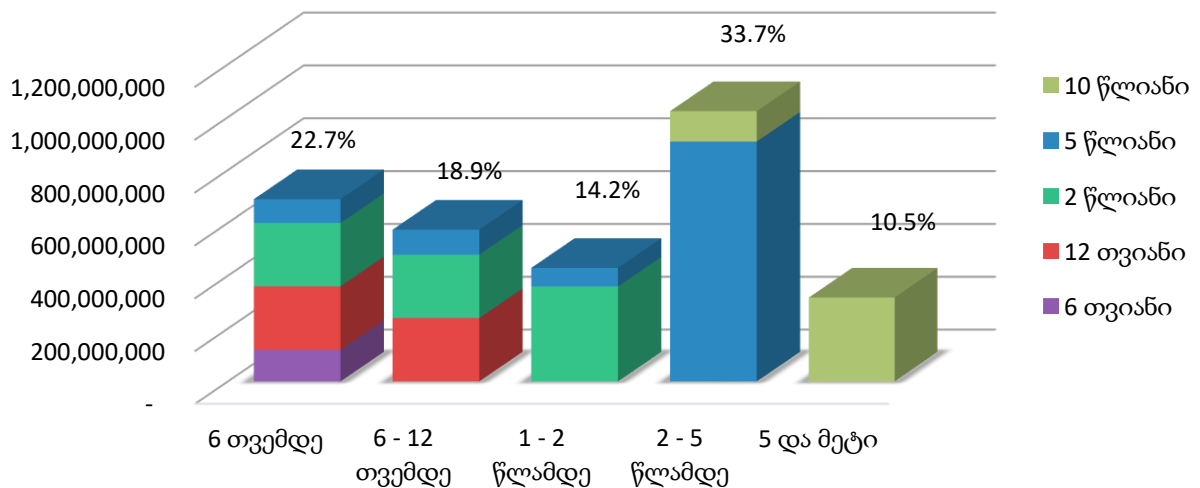
პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების ჯამური საშუალო შეწონილი ვადიანობა (ATM) გაიზარდა წინა თვესთან შედარებით.

ფასიანი ქაღალდების დაფარვამდე დარჩენილი საშუალო შეწონილი ვადიანობა (წელი)

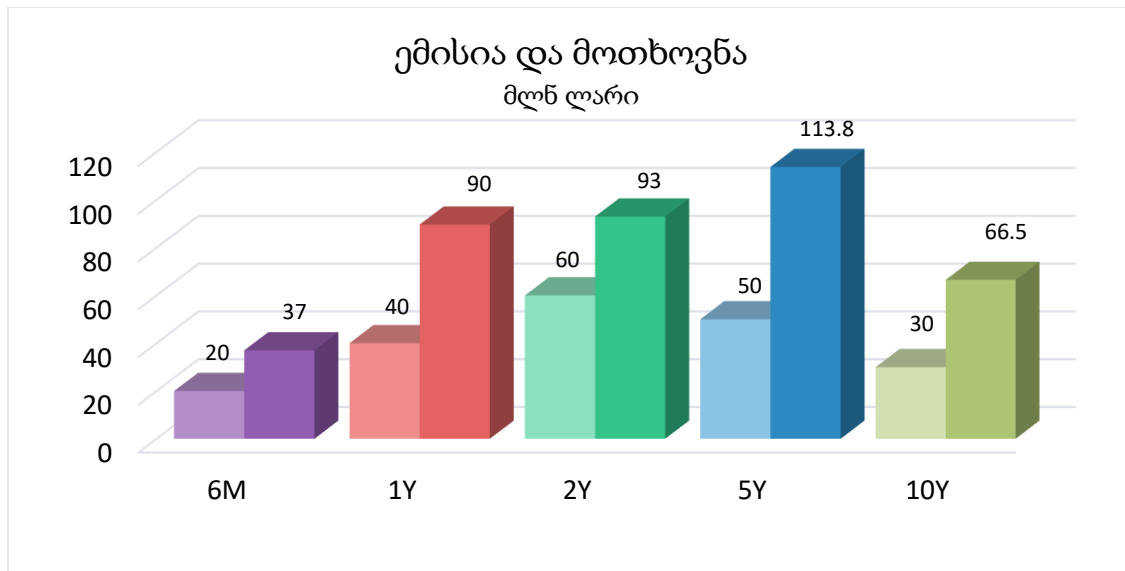
	31.05.2019	30.06.2019	31.07. 2019
6 თვე	0.25	0.25	0.24
12 თვე	0.47	0.47	0.47
2 წელი	0.97	0.94	1.09
5 წელი	2.85	2.86	3.06
10 წელი	6.52	6.44	6.98
სულ	2.33	2.29	2.48

2019 წლის 31 ივლისისთვის სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების პორტფელის მეოთხედზე ნაკლები ფორმირებული არის იმ ფასიანი ქაღალდებით, რომელთა დაფარვის ვადა დგება უახლოესი 6 თვის განმავლობაში. პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების გადანაწილება დაფარვამდე დარჩენილი ვადის მიხედვით შემდეგია:

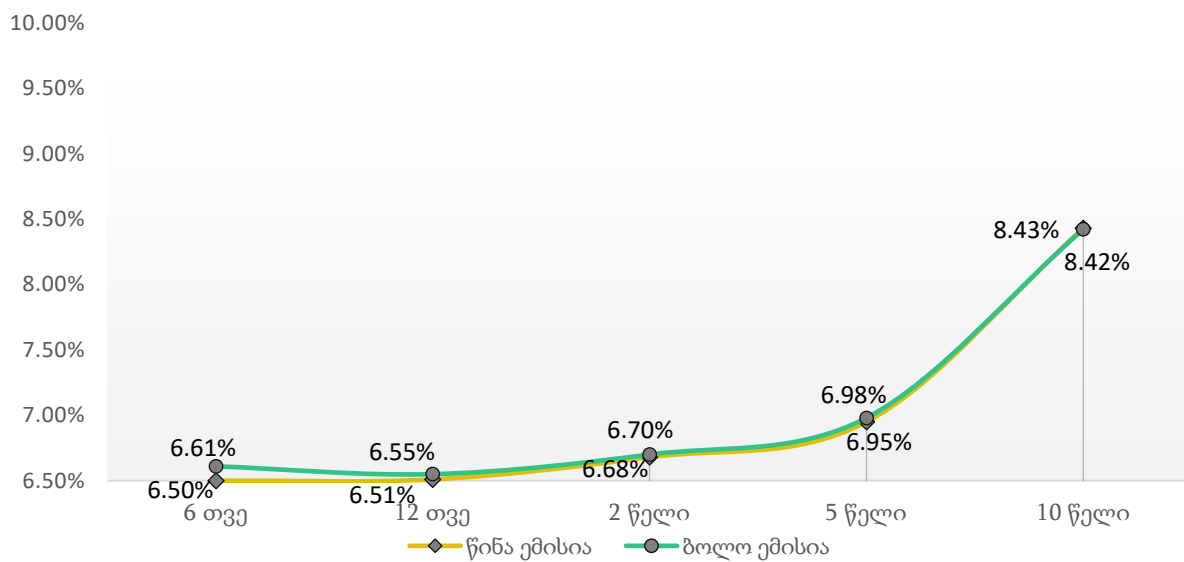
პორტფელში შემავალი ფასიანი ქაღალდების კომპოზიცია დაფარვამდე დარჩენილი ვადის მიხედვით

მოთხოვნის კოეფიციენტი გასული თვის მაჩვენებელთან (ივნისი 2.72) შედარებით შემცირდა და 2 შეადგინა.

თვის განმავლობაში აუქციონებზე დაფიქსირებული საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთები: *

*- თუ მოცემულ თვეში არ განხორციელებულა კონკრეტული ვადის ემისია, გრაფიკზე გამოსახული იქნება წინა პერიოდის შედეგები.

რეიტინგები

საქართველო აგრძელებს თანამშრომლობას საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანიებთან Standard & Poor's, Fitch და Moody's. ჩვენი ქვეყანა არა მხოლოდ ინარჩუნებს სტაბილურ რეიტინგს, არამედ - იუმჯობესებს კიდევ. 2019 წლის შეფასების მიხედვით, Fitch-მა საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი „BB-“ პოზიტიურიდან „BB“ სტაბილურამდე გაზარდა. აღნიშნული ზრდა ძირითადად განპირობებული იყო „BB“ ჯგუფის ქვეყნებთან შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდითა და დაბალი სახელმწიფო ვალით; ასევე, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებით, და ფისკალური მდგრადობით. ქვეყნის პერსპექტივა ასევე გააუმჯობესა Standard & Poor's-მა 2019 წელს და „BB-“ სტაბილურიდან „BB-“ პოზიტიურამდე გაზარდა რეიტინგი. რაც შეეხება Moody's-ს, ამჟამად საქართველოს Moody's-თან „Ba2“ სტაბილური რეიტინგი აქვს. აღსანიშნავია, რომ ამ პერიოდში რეგიონის ქვეყნებში შეინიშნებოდა საკრედიტო რეიტინგების გაუარესება, 2017 წლის ბოლოდან მეზობელი ქვეყნების საკრედიტო რეიტინგებმაც დაიწყო გაუმჯობესება, თუმცა 2018 წელს მნიშვნელოვნად გაუარესდა თურქეთის რეიტინგი.

აზერბაიჯანის რეიტინგი Fitch-ის და S&P-ის მიხედვით „BB+“ სტაბილურ დონეზეა, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „Ba2“ სტაბილურ დონეზე. Fitch-მა და S&P-მა აზერბაიჯანის საკრედიტო რეიტინგი 2016 წელს შეამცირა „BBB-“-დან „BB+“ ნეგატიურ დონეზე, თუმცა 2018 წლის დასაწყისში ორივე კომპანიამ პერსპექტივა ნეგატიურიდან სტაბილურზე გააუმჯობესა. Moody's-მა კი 2016 წელს შეამცირა რეიტინგი „Baa3“-დან „Ba1“-მდე, ხოლო 2017 წელს „Ba1“-დან „Ba2“-მდე.

Fitch-ის შეფასებით სომხეთის რეიტინგი „B+“ პოზიტიურია. ხოლო სარეიტინგო კომპანია Moody's-ის შეფასებით „B1“ პოზიტიური. Moody's-მა 2016 წელს გააუარესა სომხეთის საკრედიტო რეიტინგი „Ba3“ ნეგატიურიდან „B1“ სტაბილურამდე, ხოლო 2018 წელს პერსპექტივა სტაბილურიდან პოზიტიურზე გაუმჯობესა.

S&P-ის და Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა რუსეთის საკრედიტო რეიტინგიც. 2014 წელთან შედარებით, რუსეთის საკრედიტო რეიტინგი Moody's-ის შეფასებით გაუარესდა „Baa1“ დან „Ba1“ მდე, ხოლო S&P-ის შეფასებით „BBB-“ დან „BB+“ მდე. ამჟამად S&P-ის მიხედვით რუსეთის რეიტინგი კვლავ „BBB-“ სტაბილურზეა, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „Baa3“-ზეა გაუმჯობესებული სტაბილური პერსპექტივით. რაც შეეხება Fitch-ს, რუსეთის რეიტინგი „BBB-“ დონეზე აქვს წარმოდგენილი პოზიტიური პერსპექტივით.

თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი Fitch-ის მიხედვით „BB-“ ნეგატიურია, S&P-ის მიხედვით „B+“ სტაბილური, ხოლო Moody's-ის მიხედვით „B1“ ნეგატიური. Moody's-მა 2016 წლის სექტემბერში შეამცირა თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი „Baa3“-დან „Ba1“-მდე, 2017 წლის მარტში თურქეთის საკრედიტო რეიტინგი სტაბილურიდან ნეგატიურით შეცვალა, ხოლო 2018 წელს ჯერ „Ba2“-მდე გააუარესა რეიტინგი, ხოლო შემდეგ - „Ba3“-მდე, გაუარესდა რეიტინგი 2019 წლის ივნისშიც და დღეს არსებული „B1“ ნეგატიური შეადგინა. 2016 წელს S&P-მა რეიტინგი შეამცირა „BB+“-დან „BB“-მდე, 2018 წელს კი ჯერ „BB-“-მდე, ხოლო შემდეგ „B+“ სტაბილურამდე. Fitch-მა 2017 წელს თურქეთის საკრედიტო რეიტინგის შეფასება „BBB-“ დან ჯერ „BB+“ მდე შეამცირა, 2018 წელს - „BB“ ნეგატიურამდე, ხოლო 2019 წლის ივლისში კი „BB-“ ნეგატიურამდე.

სარეიტინგო სააგენტოების განცხადებით, საქართველოს რეიტინგის გაუმჯობესება გამოწვეულია იმით, რომ საქართველოს ეკონომიკა მდგრადი აღმოჩნდა 2014 წელს რეგიონში დაწყებული ეკონომიკური შოკის მიმართ, რის შედეგადაც გამოჩნდა ქვეყნის ეკონომიკისა და ინსტიტუტების სიძლიერე. მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები კი, რაც საერთაშორისო სავალუტო ფონდის დახმარებით ხორციელდება, შეამცირებს საქართველოს ძირითად საკრედიტო სისუსტეებს და დროთა განმავლობაში უფრო მეტად გაზრდის საკრედიტო სიძლიერეს. თუმცა, რეიტინგის ზრდას ხელს უშლის საგარეო მოწყვლადობის რისკები.

მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმები დადებითად აღიქმება სარეიტინგო სააგენტო Moody's მიერ: „ახალი სანდო რეფორმები უფრო მეტად შეუწყობს ხელს საკრედიტო გაძლიერებას“. სავალუტო ფონდთან გაფორმებულმა 3-წლიანმა პროგრამამ გააუმჯობესა რეფორმების საიმედოობა:

„პროგრამა ბაზს უსვამს სტრუქტურულ რეფორმებს, რაც გამოიწვევს მაღალ და მეტად ინკლუზიურ ზრდას. ძირითადი აქცენტი გაკეთდება განათლების გაუმჯობესებაზე, საგზაო ინფრასტრუქტურის დაფინანსებაზე, მეტად ეფექტიან საჯარო ადმინისტრირებაზე და გაუმჯობესებულ ბიზნეს კლიმატზე, რაც გააძლიერებს კერძო სექტორის, როგორც ეკონომიკის მამოძრავებელი სექტორის, როლს.“

სარეიტინგო სააგენტო Moody's დადებით ფაქტორებად ასევე გამოყოფს შემდეგ გარემოებებს: ძლიერი ინსტიტუტები, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება, დივერსიფიცირებული საექსპორტო ბაზრები, სავაჭრო შეთანხმებები, რომელიც

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების საშუალოდ მშპ-ს 10 პროცენტზე შენარჩუნებას უწყობს ხელს და საშუალოვადიან პერიოდში გაზრდის ექსპორტს და დააჩქარებს ეკონომიკურ ზრდას.

სააგენტო S&P ქვეყნის დადებით მიმართულებად ასახელებს სტრუქტურულ რეფორმებს, ძლიერ ინსტიტუციურ ჩარჩოს, ეკონომიკურ ზრდას, საერთაშორისო ვაჭრობის გაფართოებასა და IMF-თან მიმდინარე პროგრამას.

საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანია Fitch-ის განცხადებით, საქართველოს რეიტინგის შეფასებაში დადებითი წვლილი შემდეგ ფაქტორებს შეაქვთ: მაღალი ეკონომიკური ზრდა, მიმდინარე ანგარიშის მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება, ფისკალური მდგრადობის გამყარება. Fitch-ის ანგარიშშიც პოზიტიურად არის შეფასებული სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა და აღნიშნულია პროგრამის წარმატებული მიმდინარეობა. სააგენტოს შეფასებით, მიმდინარე პროგრესი მიზნების შესაბამისია და მიზნად ისახავს ფისკალური სექტორის შემდგომ გაუმჯობესებას, რაც გააუმჯობესებს სტრუქტურულ ინდიკატორებს და წახალისებს ინვესტიციებსა და დანაზოგებს.

დოლარიზაცია და საგარეო მოწყვლადობა კვლავ რჩება ეკონომიკის მთავარ სისუსტედ, თუმცა, ლარიზაციის პროცესი სარეიტინგო კომპანიების მიერ დადებითად არის შეფასებული. დანაზოგების მასტიმულირებელი რეფორმები წახალისებულია სააგენტოების მიერ, ხოლო დანაზოგებისა და ინვესტიციების გეგმის შემცირება განიხილება, როგორც რეიტინგის ზრდაზე მოქმედი ფაქტორი. აღსანიშნავია

საერთო ჯამში, საქართველოს სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი გაუმჯობესებულია, ხოლო პერსპექტივა სტაბილურ დონეზეა შენარჩუნებული, რეგიონში გაუარესებული ეკონომიკური გარემოს მიუხედავად, რაც სწორი პოლიტიკის გატარების (მცურავი სავალუტო კურსი, ინფლაციის თარგეთირება, კონტრ-ციკლური ფისკალური პოლიტიკა, საგარეო სავაჭრო ბარიერების მოხსნა და ექსპორტის დივერსიფიცირება, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება), შემცირებული რისკებისა და საშუალოვადიანი პერსპექტივების დამსახურებაა.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან თანამშრომლობა

2017 წლის 12 აპრილს, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის აღმასრულებელმა საბჭომ „გაფართოებული დაფინანსების მექანიზმის“ ფარგლებში საქართველოს დაუმტკიცა პროგრამა 285.3 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იზიარებს და მიესალმება საქართველოს მთავრობის ეკონომიკურ პოლიტიკას, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის მდგრად ეკონომიკურ ზრდას. მნიშვნელოვანია, რომ ახალი პროგრამა არის დაფუძნებული მთავრობის 4-პუნქტიანი რეფორმების გეგმაზე. პროგრამის ფარგლებში, საერთაშორისო სავალუტო ფონდი იქნება ჩვენი ქვეყნის პარტნიორი მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის განხორციელების პროცესში.

ეკონომიკური და სტრუქტურული რეფორმები დამტკიცებულია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ, რაც მიზნად ისახავს მაკროეკონომიკური სტაბილურობის დაცვასა და ეკონომიკურ ზრდას.

2019 წლის ბიუჯეტი და მთავრობის საშუალოვადიანი საბიუჯეტო გეგმები წარმოადგენს მთავრობის მიერ შემუშავებული ფისკალური პოლიტიკის მიმართულების გაგრძელებას, რაც გულისხმობს:

- ადმინისტრაციული დანახარჯების შემცირებას;
- ეკონომიკურ ზრდაზე ორიენტირებული საგადასახადო სისტემის შექმნას;
- საბიუჯეტო პროგრამების ეფექტიანობის გაზრდას;
- ინფრასტრუქტურულ პროექტებში ინვესტიციების გაზრდას.

2017-2020 წლებში ქვეყნის საგზაო ინფრასტრუქტურის ძირითადი ნაწილი იქნება დასრულებული, რაც საშუალებას მოგვცემს, რომ ბოლომდე გამოვიყენოთ ჩვენი ლოგისტიკური და ტურისტული პოტენციალი. ინფრასტრუქტურის განვითარება გააუმჯობესებს რეგიონებს შორის კომუნიკაციას, რაც გაზრდის მათ ჩართვას ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში.

2017-2020 წლების განმავლობაში ბიუჯეტით გათვალისწინებული კაპიტალური დანახარჯები გაიზარდება მთლიანი შიდა პროდუქტის 5.6 პროცენტისა და 9 პროცენტამდე. ამასობაში, ადმინისტრაციული ხარჯები შემცირდება 26.5 პროცენტისა და 21.7 პროცენტამდე.

პროგრამის ფარგლებში, საქართველოს მთავრობა გეგმავს ისეთი მნიშვნელოვანი სტრუქტურული რეფორმების განხორციელებას, რაც ხელს შეუწყობს ეკონომიკურ ზრდას. ამ რეფორმებს მიეკუთვნება:

- საპენსიო რეფორმა;
- კაპიტალის ბაზრის რეფორმა;
- დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის ჩამოყალიბება;
- საჯარო-კერძო თანამშრომლობის (PPP) სისტემის ჩამოყალიბება;
- გადახდისუუნარობის საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნა;
- მიწის რეფორმა;
- სადაზღვევო სისტემის რეფორმა;
- საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესების ღონისძიებები;
- სხვა.

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, ფინანსური სექტორის ზედამხედველობის ფუნქცია დაუბრუნდა საქართველოს ეროვნულ ბანკს.